

Sınıf Öğretmenlerinin Yaşadığı Güncel Sorunlar

Current Problems Faced by Primary School Teachers

Elif İlhan Şimşir^{*1}, Ashıhan Ayar², Gürsel Kaya³, Tuncay Canbulat⁴

Öz

Bu araştırma ile sınıf öğretmenlerinin yaşadığı güncel sorunların neler olduğunun ortaya çıkarılması amaçlanmaktadır. Araştırma durum çalışması modeli kullanılarak tasarlanmıştır. Çalışma grubunu 2022-2023 eğitim yılında Türkiye'nin çeşitli illerindeki resmi ilkokullarda görev yapmakta olan 194 sınıf öğretmeni (124 kadın, 70 erkek) oluşturmaktadır. Verilerin toplanmasında araştırmacılar tarafından geliştirilen "Sınıf Öğretmenlerinin Güncel Sorunları Anketi" kullanılmıştır. Hazırlanan anket formu kişisel bilgiler, özlük haklarıyla ilgili sorunlar, okul içinde yaşanan sorunlar, okul dışında yaşanan sorunlar ve mesleki gelişimle ilgili sorunlar olmak üzere beş bölümden oluşmaktadır. Her bir bölümde 3'lü likert tipinde hazırlanan sorular ve açık uçlu sorular yer almaktadır. Anket yoluyla elde edilen verilerin analizinde yüzde ve frekans gibi tanımlayıcı istatistikler ile açık uçlu soruların çözümlemesinde betimsel analiz kullanılmıştır. Araştırma bulgularına göre, araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin büyük çoğunluğunun (%91,8) "sözleşmeli, kadrolu ve ücretli öğretmenlik" ayrımını bir sorun olarak gördüğü; öğretmenlik yasası bağlamında tartışılan "uzman öğretmenlik ve başöğretmenlik" sınıflamasını doğru bulmadığı (%66,7); sendika, mesleki dernek vb. gibi örgütlenme sıkıntılarının olduğu (%79,4); katılımcıların (%89,2) maaşlarını ve devletin maaş dışında sağladığı olanakları (kırtasiye ödeneği, öğretmen evlerinde konaklama, lisansüstü eğitim olanağı vb.) yeterli bulmadığı (%86,1) sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: sınıf öğretmenleri, öğretmen sorunları, ilkokul

Abstract

This study aims to identify current problems faced by primary school teachers. The study was designed using the case study model. The study group consisted of 194 primary school teachers (124 female, 70 male) working in public primary schools in various cities of Türkiye in the 2022-2023 academic year. In collecting data, the "Current Problems of Primary School Teachers Questionnaire" developed by the researchers, was used. The questionnaire consists of five sections: personal information, problems related to employment rights, problems within the school, problems outside of the school, and problems related to professional development. Each section included 3-point Likert items and open-ended questions. Descriptive statistics such as percentages and frequencies were used to analyze the data obtained through the questionnaire and descriptive analysis was used to analyze open-ended questions. According to the findings of the study, it was concluded that most teachers (91,8%) saw employment status distinctions (contract, permanent and paid teaching) as problematic; they did not find the classification of "expert teacher and headmaster" discussed in the context of the teaching law correct (66,7%); they had organizational problems such as unions, professional associations, etc. (79,4%); most participants (89,2%) found salaries and other state benefits (86,1%) inadequate.

Keywords: primary school teacher, teacher problems, primary school

Başvuru tarihi: 01/10/2024 | Kabul tarihi: 18/06/2025

Araştırma Makalesi / Research Article

Önerilen atf: İlhan Şimşir, E., Ayar, A., Kaya, G., & Canbulat, T. (2025). Sınıf öğretmenlerinin yaşadığı güncel sorunlar. *Manisa Celal Bayar Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(1), 309-354. <https://doi.org/10.52826/mcbuefd.1559337>

***Sorumlu yazar:** ilhanelif35@gmail.com

Not: Bu çalışma, 2023 yılında 21. Uluslararası Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu'nda (USOS) sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

^{*1}Sorumlu yazar: Temel Eğitim, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir, Türkiye

² Temel Eğitim, Ege Üniversitesi, İzmir, Türkiye

³ Millî Eğitim Bakanlığı, İzmir, Türkiye

⁴ Temel Eğitim, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir, Türkiye

Sınıf Öğretmenlerinin Yaşadığı Güncel Sorunlar

Giriş

Mevlânâ'nın "sen taş, kaya ve mermer dahi olsan, eğer iyi bir terbiyecinin eline düşersen cevher olursun" sözü öğretmenlik mesleğinin önemine vurgu yapmaktadır. Öğretmenlik herkesin kolaylıkla yapabileceği bir meslek değil, bu iş için özel olarak yetiştirilmiş öğretmenlerin yapabileceği uzmanlık gerektiren bir meslektir. Öğretmenlik mesleğinin tanımları incelendiğinde ağırlıklı olarak ortak paydada buluşulan nokta etkili ve kaliteli bir öğretimin gerçekleşmesinde en büyük payın öğretmene ait olduğudur. İnsanlık tarihi boyunca toplumsal değerlerin gelecek nesillere aktarıldığı, bilgi ile bilgi talebinde bulunanlar arasında bir köprü görevi gördüğü için en çok saygı duyulan meslekler arasında yerini almıştır (Millî Eğitim Bakanlığı [MEB], 2017). Türkiye Cumhuriyeti, kuruluşundan itibaren öğretmenlere önemli roller yüklemiştir. Yeni kurulan Cumhuriyetin ideolojisinin aktarılması ve modern toplumun temellerinin oluşturulması için öğretmenleri değişim elçisi olarak görmüştür (Özoğlu vd., 2013). Öğretmenler, bir toplumun ihtiyaç duyduğu her meslekten bireyler yetiştirme, toplumun beklentilerine cevap verme ve ulusun geleceğine yön verme gibi kutsal bir vazifeye sahiptir (Özpınar, 2008). Bir öğretmenin sahip olması gereken belirli nitelikler, yeterlilikler, roller ve sorumluluklar bulunmaktadır. Türkiye'de Millî Eğitim Bakanlığı tarafından 2022 yılında hazırlanan Öğretmenlik Meslek Kanunu'nda "Öğretmenlik, eğitim ve öğretim ile bununla ilgili yönetim görevlerini üzerine alan özel bir ihtisas mesleğidir. Öğretmenler bu görevlerini, Türk Millî Eğitiminin amaçları ve temel ilkeleri ile öğretmenlik mesleği etik ilkelerine uygun olarak ifa etmekle yükümlüdür." şeklinde tanımlanmıştır (MEB, 2022). Başaran (2000), öğretmenlerin öğrencilere istenilen davranışları öğretmede ve öğrenilen davranışları pekiştirmede eğitimin ilk sorumlusu olduklarını söylemiştir.

Eğitimin tüm kademelerindeki öğretmenler bireylerin geleceğe hazırlanmasında oldukça etkilidir. Ancak ilköğretim döneminde verilen eğitim, bireylerin tüm eğitim yaşamının temelini oluşturmaktadır. Bu dönemde kazanılan bilgi, beceri ve alışkanlıklar bireyin kişiliğini şekillendirmekte ve gelecekteki yaşamına yön vermektedir (Özpınar, 2007). Bireylerin okulda geçirdikleri süre dikkate alındığında, belki de ailesinden daha fazla sınıf öğretmeniyle vakit geçirdiği söylenebilir. Eğitimin ilk kademesinde görev alan sınıf öğretmenlerine bireylerin gelişimi konusunda önemli görevler düşmektedir. Geleceğin iş insanları, politikacıları, iyi yetişmiş vatandaşları ve ebeveynleri sınıf öğretmenleri tarafından yetiştirilmektedir. Öğretmenlerin hazırlayacağı, uyarılar tarafından zengin öğrenme ortamları bireylerin gelişimlerini olumlu yönde destekleyecektir. İlkokul döneminde çocukların birey olabilmek için edinmesi gereken davranışları sergilemesi, arkadaş ilişkilerini geliştirebilmesi, iş birliği, iletişim, yardımlaşma gibi duygusal becerileri öğrenmesi, toplumsal kural ve değerleri benimsemesi sınıf öğretmenleri sayesinde gerçekleşmektedir (Özpınar, 2008).

Nitelikli insan gücü yetiştirilmesinde ve bireylerin toplumsal hayata hazırlanmasında ciddi bir role sahip olan öğretmenlerinin karşılaştıkları sorunların bilinmesi ve bu sorunlara çözüm üretilmesi eğitim sisteminin mevcut durumu ve geleceği için önemli bir yer tutmaktadır. Öğretmenlik mesleği içerisinde en temel alanlardan biri olan sınıf öğretmenliği, bütün öğretmenlik alanları içerisinde sayıca en büyük grubu oluşturduğundan bu alanda karşılaşılan sorunlar da diğer branşlara göre çeşitlilik göstermektedir (Taşkaya

vd., 2015). Eğitim sistemimizde öğretmenlerden beklenen görev ve sorumluluklarını yerine getirebilmesi, öğrencilere gerekli bilgi, beceri ve davranışın kazandırılabilmesi için öğretmenlere hizmet öncesi eğitimde dört yıllık üniversite eğitimi verilmekte ve hizmet sürecinde ise hizmet içi eğitimlerle öğretmenlerin donanımlı hale gelmesi sağlanmaya çalışılmaktadır. Öğretmenlere verilen eğitimler çoğunlukla teorik olmakta, üniversite eğitiminin son yıllarındaki öğretmenlik uygulaması dersi hariç pratik yapma imkânı bulunmamaktadır. Özellikle sınıf öğretmenlerinin ilk atamalarının yapıldığı Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinde yer alan köy okullarının şartlarının zorluğu, barınma vb. problemler mesleğin ilk yıllarında sınıf öğretmenlerinin karşılaştığı zorluklar arasında yer almaktadır. Mesleğe başladıktan sonra verilen hizmet içi eğitimlerin verilmiş şekli ve niteliği konusunda tartışmalar bulunmaktadır. Yüz yüze verilen hizmet içi eğitimlerin öğretmenlerin ihtiyaçları doğrultusunda belirlenip belirlenmediği, uzaktan verilen eğitimlerde eğitim videolarının içeriği ve uzunluğu gibi konularda sorunlar olduğu düşünülmektedir. Bütün bunlarla birlikte sınıf öğretmenlerinin sendikal örgütlenme konularında, okul yönetimiyle olan ilişkilerinde vb. diğer konularda hangi problemlerinin olduğunun ortaya konması problemlerin çözümü açısından yol göstermesi açısından önemli görülmektedir.

Birçok ülkede öğretmenler, mesleklerinin eskisi kadar saygı görmediğini düşünmekte, bu anlamda umutsuzluğa kapılıp moral düşüklüğü yaşamaktadır (Özoğlu vd., 2013). Alan yazındaki birçok çalışmada, öğretmenlerin eğitim ortamlarında ve okul içerisinde yaşadığı sorunlara ilişkin açıklamalar bulunmaktadır. Öğretmenlerin amir ve müfettişlerce baskı yapıldığını düşünme, takdir edilmeme, velilerinin ilgisizliği, verilen emeğin karşılığını alamama, okutulan derslerin öğrenci tarafından öğrenilmediğini ve/veya anlaşılmadığını hissetme, mesleğe gereken değerin verilmemesi, ders araç ve gereçlerinin yetersizliği, alanı dışındaki derslere girmek, okullarda hijyen sorunlarının bulunması, yoğun çalışma, huzursuz ortam, bozulan eğitim sistemi, müfredat programının eksikliği ve hataları (Işıkhani vd., 2007); kariyerleriyle doğrudan ilgili olan teftiş, atama, görevde yükselme gibi sistemlerin işleyişinden memnun olmadıkları, düşüncelerini ifade etmekte özgür davranamadıkları (Özdemir vd., 2007); öğrenci sayısının fazlalığı, meslektaşlarla iletişim zayıflığı, yetersiz maaş (Guglielmi & Tatrow, 1998); öğrencilerin davranış problemleri, kötü çalışma koşulları, zaman baskısı (Kyriacou & Sutcliffe, 1978) gibi konularda sorunlar yaşadıkları belirtilmektedir. Öğretmenlerin karşılaştıkları bu zorlukların ve sorunların ortadan kaldırılabilmesi için kurum yöneticilerinin sorumluluk almaları gerektiği ifade edilmektedir (Işıkhani vd., 2007).

Sınıf öğretmenlerinin sorunlarına ilişkin yapılan çalışmalar incelendiğinde ise; Erdem (2010), sınıf öğretmenlerinin toplumsal sorunlar ve bu sorunların öğretmen performansı üzerindeki etkileri hakkındaki görüşlerini incelemek amacıyla gerçekleştirdiği çalışmada, toplumsal sorunların performans üzerindeki etkisinin öğretmenler tarafından “çok” olarak değerlendirildiğini ortaya koymuştur. Sarı ve Altun (2015) tarafından göreve yeni başlayan sınıf öğretmenlerinin karşılaştıkları sorunların neler olduğunu ortaya çıkarmak amacıyla yapılan çalışmada, aday sınıf öğretmenlerinin okuldaki sorumluluklarını yerine getirirken okul yöneticilerinden gereken desteği alamamaları, il-ilçe yöneticilerinin, aday sınıf öğretmenlerinin yaratıcı görüş ve önerileri için destek vermemeleri, okul rehberlik servisindeki rehber öğretmenin, aday sınıf öğretmenin mesleki yeterlilik alanının (rehberlik dersinin işlenmesi, öğrenciyi tanıma vs.) gelişimi konusunda yeterince ilgilenmemeleri, aday sınıf öğretmenlerinin öğrencilerin motivasyonlarını nasıl arttıracaklarını bilmemelerinin en önemli sorun olarak görüldüğü tespit edilmiştir.

Filiz ve Aydın (2018) çalışmasında da sosyo-ekonomik düzeyi düşük, orta ve yüksek ilkokullarda görev yapan sınıf öğretmenlerinin sorunları ayrı ayrı ele alınmıştır. Güler vd. (2020), sınıf öğretmenlerinin karşılaştığı problemler ve öğretmenlerin bu problemlerin üstesinden gelebilmek için yaptığı uygulamalar adlı çalışmada, sınıf yönetimi, istenmeyen öğrenci davranışı sınıflarında bulunan kaynaştırma öğrencileri, öğretim süreci, en çok problem yaşadığı dersler, öğrenci velileri idari işler alt boyutlarına ilişkin öğretmenlerin yaşadıkları problemler belirlenmiş ve bu problemler karşısında neler yaptıkları ortaya çıkarılmıştır.

Alan yazında bulunan çalışmalar dikkate alındığında, eğitim sisteminin en önemli unsurlarından biri olan öğretmenlerin, özellikle sınıf öğretmenlerinin, yaşadığı sorunların tespit edilmesi, bu sorunların giderilmesi ve daha verimli çalışma ortamlarının oluşturulması için yeni araştırmalar yapılması gereği ortaya çıkmaktadır. Bu çalışma ile sınıf öğretmenlerin karşılaştığı güncel sorunların tespit edilmesi, bu sorunların üstesinden gelinebilmesi ya da ortadan kaldırılabilmesi için neler yapılabileceği konusunda önerilerin ortaya konulması amaçlanmaktadır. Araştırmanın problem cümlesi “Sınıf öğretmenlerinin yaşadığı güncel sorunlar nelerdir?” olarak belirlenmiştir. Bu problem cümlesi doğrultusunda aşağıdaki alt problemlere yanıtlar aranmıştır:

- a) Sınıf öğretmenlerinin özlük haklarıyla ilgili yaşadığı sorunlar nelerdir?
- b) Sınıf öğretmenlerinin okul içinde yaşadığı sorunlar nelerdir?
- c) Sınıf öğretmenlerinin okul dışında yaşadığı sorunlar nelerdir?
- d) Sınıf öğretmenlerinin mesleki gelişimle ilgili yaşadığı sorunlar nelerdir?

Yöntem

Araştırma Modeli

Sınıf öğretmenlerinin yaşadığı güncel sorunların belirlenmesi amacı taşıyan bu çalışma, nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması modeli kullanılarak tasarlanmıştır. Durum çalışmasının en önemli özelliği bir ya da birkaç durumun derinliğine araştırılmasıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Durum çalışması, güncel bir durumu kendi doğal çerçevesi içinde, çok yönlü ve derinlemesine araştıran görgül bir araştırma yöntemidir (Yaman ve Erdoğan 2007). Creswell’e (2009) göre durum çalışmasında, araştırmacının bir ya da birden fazla kişiyi derinden etkileyen bir program, vaka, aktivite ve süreç derinden araştırılmaktadır. Bu çalışmada sınıf öğretmenlerinin yaşadığı sorunlar derinlemesine incelenmiştir.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu 2022-2023 öğretim yılında Millî Eğitim Bakanlığına bağlı resmi ilkokullarda görev yapan sınıf öğretmenleri oluşturmaktadır. Araştırmada kolay ulaşılabilir durum örneklemesinden yararlanılmıştır (Büyüköztürk vd., 2017). Veri toplamak için kullanılan anketin doldurulması gönüllülük esasına dayandığından belli bir ildeki sınıf öğretmenleri hedeflenmemiştir.

Nitel araştırmalarda örneklem büyüklüğü belirlenirken araştırmanın odağı dikkate alınmaktadır. Araştırma problemiyle ilgili bulguların yeterli biçimde açıklandığına işaret eden ‘doyum noktası’na ulaşılan kadar veri toplanabilmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Hartley (2004) doyum noktasına ulaştığını düşünen araştırmacıya veri toplamayı durdurmasını önermektedir. Yapılan çalışmada

Türkiye’deki sınıf öğretmenlerinin yaşadığı güncel sorunlara ilişkin genel durumun ortaya konulması amaçlanmış, bu nedenle en geniş örnekleme ulaşılmaya çalışılmıştır. Türkiye’nin çeşitli illerinde görev yapan 194 sınıf öğretmenine ulaşılmıştır. Araştırmanın örnekleme ilişkin betimsel bilgiler Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. Araştırma örnekleme ilişkin betimsel bilgiler

	n	%
Cinsiyet		
Kadın	124	63,9
Erkek	70	36,1
Son bitirilen yükseköğretim programı		
Ön lisans	2	1,0
Lisans	167	86,1
Lisansüstü	25	12,9
Meslekteki hizmet süresi		
1-10 yıl	102	52,6
11-15 yıl	25	12,9
16-20 yıl	19	9,7
21 yıl ve üzeri	50	25,8
Görev yapılan okulun bulunduğu yerleşim merkezi		
İl	78	40,2
İlçe	77	39,7
Köy/kasaba	39	20,1
Görev yapılan okul türü		
Devlet	154	79,4
Özel	40	20,6
Toplam	194	100

Tablo 1’e göre, araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin %63,9’unun kadın, %36,1’inin erkek olduğu görülmektedir. En son bitirilen yükseköğretim programları incelendiğinde, öğretmenlerin %86,1’inin lisans eğitimlerini tamamladığı, %12,9’unun ise lisansüstü eğitim aldığı tespit edilmiştir. Katılımcıların %52,6’sının meslekteki hizmet süresi 1-10 yıl, %12,9’unun 11-15 yıl, %9,7’sinin 16-20 yıl ve %25,8’inin 21 yıl ve üzeri olduğu belirlenmiştir. Sınıf öğretmenlerinin %79,4’ü devlet okullarında, %20,6’sı özel bir okulda görev yapmaktadır. Görev yapılan okulların bulunduğu yerleşim merkezlerinin dağılımına bakıldığında ise %40,2’sinin il merkezinde, %39,7’sinin ilçe merkezinde ve %20,1’inin köy veya kasabada çalıştığı görülmüştür. Araştırma verilerinin toplandığı çalışma grubunu tanımlaya yönelik bu bilgiler verilmiştir.

Veri Toplama Aracı

Araştırma verileri, araştırmacılar tarafından geliştirilen “Sınıf Öğretmenlerinin Güncel Sorunları Anketi” kullanılarak toplanmıştır. Hazırlanan anket formu kişisel bilgiler, özlük haklarıyla ilgili sorunlar, okulda yaşanan sorunlar, okul dışındaki sorunlar ve mesleki gelişimle ilgili sorunlar olmak üzere beş bölümden oluşmaktadır. Her bir bölümde 3’lü likert tipinde hazırlanan sorular ve açık uçlu sorular (Ek-1) yer almaktadır.

Anket soruları hazırlanmadan önce ilgili alan yazın taranmış, öğretmenlerin karşılaştığı sorunlara ilişkin tespitler yapılmıştır. Belirlenen sorunlar araştırmacılar tarafından değerlendirilmiş ve anket için madde havuzu oluşturulmuştur. Bu maddeler soru içeriği olarak sübjektif (öznel) deneyimler hakkındaki sorulardır. Bu soru türü sayesinde katılımcıların eğilimleri, düşünceleri, inançları ve hisleri gibi öznel deneyimleri tespit edilebilir ve geliştirilebilir (Ekiz, 2015). Araştırma ekibi dışında iki uzman tarafından incelenen madde havuzu içerisinde özlük haklarıyla ilgili sorunlara yönelik sekiz madde, okulda yaşanan sorunlara yönelik sekiz madde, okul dışındaki sorunlara yönelik üç madde ve mesleki gelişimle ilgili sorunlara yönelik dört maddeden oluşan anket formu hazırlanmıştır. Hazırlanan anket formu, çalışmaya katılan öğretmenlerin demografik bilgilerini içeren kişisel bilgiler bölümü dahil toplam beş bölüm ve 28 maddeden oluşmaktadır.

Verilerin Analizi

Anket yoluyla elde edilen araştırma verilerinin analizinde yüzde (%) ve frekans (f) gibi tanımlayıcı istatistikler ve açık uçlu sorunların çözümlenmesinde betimsel analiz tekniği kullanılmıştır. Betimsel analiz, çeşitli veri toplama teknikleri kullanılarak elde edilen verilerin önceden belirlenmiş temalara göre özetlenmesi ve yorumlanmasını içeren bir nitel veri analiz yöntemidir. Veriler araştırma sorularının ortaya koyduğu temalara göre düzenlenebilmektedir. Betimsel analizde temel amaç elde edilen bulguların okuyucuya özetlenmiş ve yorumlanmış bir biçimde sunulmasıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2016).

Betimsel analiz belirli aşamalar izlenerek gerçekleştirilmektedir. Araştırma kapsamında toplanan veriler öncelikle açık ve sistematik bir şekilde betimlenmiştir. Alt problemler ve ilgili alan yazın kapsamında hangi temalar altında düzenleneceği belirlenmiştir. Belirlenen çerçeveye göre veriler okunmuş, düzenlenmiş ve tanımlanmıştır. Araştırmacılar tarafından ayrı ayrı analiz edilmiştir. Analiz sonuçları birleştirilerek bireylerden doğrudan alıntılara yer verilerek yapılan betimlemeler zenginleştirilmiş ve okuyucuya sunulmuştur.

Geçerlilik ve Güvenilirlik

Nitel verilerin analizinde geçerlilik ve güvenilirliği sağlamak için birtakım yöntemlerden faydalanılmıştır. Bunlar aşağıda sunulmuştur:

- İnanırlılık için uzman incelemesi ve katılımcı teyidi gerçekleştirilmiştir. Araştırmacıların tamamının sınıf öğretmenliği yapmış, yapan araştırmacıların oluşması önemli görülmektedir. Anketlerin doldurulmasından sonra elde edilen veriler üzerinde gerçekleştirilen analizler alanında uzman bir öğretim üyesi ve alanında doktora yapan iki araştırma görevlisi, bir uzman öğretmen tarafından incelenerek analiz edilmiştir.
- Aktarılabirlik için örnekleme yöntemine göre katılımcıların ilgili ve gönüllü öğretmenlerden seçilmesi ve elde edilen verilerin ayrıntılı betimlemesinin yapılmasına dikkat edilmiştir. Ayrıca araştırmada katılımcıların ifadeleri olduğu şekli ile raporlanmıştır.
- Tutarlılık için veri toplama aracının oluşturulması, verilerin elde edilmesi süreçlerine ve verilerin analizinde hassas davranılmıştır. Anket formu hazırlandıktan sonra alanında uzman iki öğretim üyesine gönderilmiş ve öğretim üyelerinin form ile ilgili görüşleri alınmıştır. Anketin son hali alanında uzman yazar ekibince tamamlanmıştır.

- Teyit edilebilirlik için anket cevapları dosyalararak ham veriler koruma altına alınmış, verilerin analizi sürecinde yapılan bütün işlemler ile notlar arşivlemiştir (Yıldırım ve Şimşek, 2016).

Bulgular

Bu bölümde araştırmanın alt problemlerine göre yapılan veri analizi sonucunda sınıf öğretmenlerinin yaşadığı güncel sorunlara ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

a) Özlük Haklarıyla İlgili Sorunlara Yönelik Görüşler

Araştırmanın birinci alt problemi “Sınıf öğretmenlerinin özlük haklarıyla ilgili yaşadığı sorunlar nelerdir?” olarak ifade edilmiştir. Bu alt probleme ilişkin bulgular sınıf öğretmenlerinin mali haklarıyla ilgili sorunları, öğretmen istihdamı ve kariyer basamaklarına yönelik sorunları ve örgütlenme sorunları olmak üzere üç tema altında incelenmiştir. Sınıf öğretmenlerinin mali haklarıyla ilgili sorunlarına yönelik görüşleri Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. Sınıf öğretmenlerinin mali haklarıyla ilgili görüşleri

	n	%
Maaşlarını yeterli bulma durumları		
Evet	3	1,5
Kısmen	18	9,3
Hayır	173	89,2
Devletin maaş dışında sağladığı olanakların yeterliliği		
Evet	5	2,6
Kısmen	22	11,3
Hayır	167	86,1
Özel ders vb. ek işler yapamama durumları		
Evet	97	50
Kısmen	47	24,2
Hayır	50	25,8
Çalışma sürelerine yönelik görüşler		
Az	1	0,5
Normal	97	50
Fazla	96	49,5
Mesleklerinin toplumdaki saygınlık düzeyine yönelik görüşler		
Alt düzeyde	114	58,8
Orta düzeyde	78	40,2
Üst düzeyde	2	1
Toplam	194	100

Tablo 2’ye göre, araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin %89,2’sinin maaşlarını yeterli bulmadığı görülmektedir. Devlet tarafından öğretmenlere maaş dışında sağlanan kırtasiye ödeneği, lisansüstü eğitim olanağı ve öğretmenevlerinde konaklama gibi olanaklar da %86,1 oranla yetersiz bulunmaktadır. Öğretmenler dershanede çalışma, özel ders verme vb. ek işleri yapamamalarını da sorun olarak görmektedir (%50). Okuldaki nöbet, tören görevleri, kurul toplantıları, diğer işler ve ders saatleri dikkate alındığında araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin %50’si çalışma sürelerinin normal, %49,5’i ise fazla olduğunu düşünmektedir. Ayrıca öğretmenlerin %58,8’i mesleklerinin toplum içinde saygınlığının

alt düzeyde bulunduğunu belirtmiştir. Sınıf öğretmenlerinin öğretmen istihdamı ve kariyer basamaklarına yönelik sorunları Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3. Sınıf öğretmenlerinin öğretmen istihdamı ve kariyer basamaklarına yönelik görüşleri

	n	%
"Sözleşmeli, kadrolu ve ücretli" öğretmenlik ayrımının bir sorun olarak görülmesi		
Evet	178	91,8
Kısmen	9	4,6
Hayır	7	3,6
"Uzman öğretmenlik ve başöğretmenlik" sınıflamasının bir sorun olarak görülmesi		
Evet	21	10,8
Kısmen	44	22,7
Hayır	129	66,5
Toplam	194	100

Tablo 3'e göre, araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin büyük çoğunluğunun (%91,8) "sözleşmeli, kadrolu ve ücretli öğretmenlik" ayrımını bir sorun olarak gördüğü bulunmuştur. Sınıf öğretmenlerinin öğretmenlik yasası bağlamında tartışılan "uzman öğretmenlik ve başöğretmenlik" sınıflamasını doğru bulup bulmamalarına yönelik görüşleri incelendiğinde ise %66,5'i bu sınıflamanın doğru olmadığını düşünmektedir. Sınıf öğretmenlerinin örgütlenme sorunlarına yönelik görüşleri Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4. Sınıf öğretmenlerinin örgütlenme sorunlarına yönelik görüşleri

	n	%
Evet	154	79,4
Kısmen	29	14,9
Hayır	11	5,7
Toplam	194	100

Tablo 4'e göre, sınıf öğretmenlerinin %79,4'ü sendika, mesleki dernek vb. konularda bir araya gelme ve örgütlenme sorunlarının olduğunu düşünmektedir. Bunların ne tür sorunlar olduğuna yönelik alınan öğretmen görüşleri Tablo 5'te sunulmuştur.

Tablo 5. Sınıf öğretmenlerinin belirttiği örgütlenme sorunları

Öğretmen görüşleri	f	%
Fikir ve görüş birliğinde olunmaması	31	15,82
Siyasetle ilişkisinin olması	31	15,82
Sendikaya üye olma konusunda bilinçlendirilmeli	17	8,67
Tek bir sendika olmalı	16	8,16
Mobing ve baskı	15	7,65
Çözüm odaklı bir yaklaşım içinde olmalı	12	6,12
Özel okulların da örgütlenmesi gerektiği	8	4,08
Amaca hizmet etmeli	5	2,55
Yetersiz/faydasız	5	2,55
Yeterli/iyi	3	1,53
Öğretmenlerin daha fazla söz sahibi olmaları	2	1,02
Güven problemi	2	1,02

Sağlıklı örgütlenme olmalı	2	1,02
Yanıt vermeyen	47	23,98
Toplam	196	100

Sınıf öğretmenlerinin örgütlenme sorunlarına ilişkin verdikleri yanıtlar incelendiğinde, örgütlenme konusunda *fikir ve görüş birliğinde olunması gerektiği* (K88, K93, K128, K172), örgütlenmenin *siyasetle ilişkisinin olmasının sorun oluşturduğu* (K15, K64, K74, K89, K95, K96, K121, K130, K138), *öğretmenlerin sendikaya üye olma konusunda bilinçlendirilmesi gerektiği* (K66, K113, K120, K149), *tek bir sendika olması gerektiği* (K71, K81, K84, K132, K144, K147), öğretmenlerin sendikalara üye olduğu zaman *mobing ve baskı gördüğü* (K91, K96, K156, K189), sendikaların *çözüm odaklı bir yaklaşım içinde olması gerektiği* (K5, K50, K52, K181), *özel okulların örgütlenmesinin de devlet okullarıyla aynı şekilde olması gerektiği* (K30, K35, K142, K162, K163) kodlarına ulaşılmıştır. Öğretmenlerin ilgili kodlara ilişkin görüşleri şu şekildedir:

K88: Bir bütün olamıyoruz. İstekler aynı ama farklı düşüncelere sahip olunduğu için sesimizi birlikte duyuramıyoruz.

K93: Öğretmenler birliğini sağlayacak topluluklar kurulmalı hatta gelişim sağlanması için ciddi fikir alışverişleri olmalıdır

K128: Ortak bir görüşte toplanıp haklarımızı savunma konusunda yetersiz kalınıyor.

K172: Birlik olamıyoruz. Maalesef ne istediğimizi bilmiyoruz. Bu bağlamda da haklarımız uğruna getiriler az oluyor

K15: Siyasi görüşe göre sendikalaşmayı doğru bulmuyorum, meslek sıkıntılarını ortadan kaldıracak kaliteli geçerli çözümler üretecek ortak bir sendika olup tek elden kuvvetlice hareket edilmeli.

K64: Sendikanın siyasi partilerle paralel olması, hak kayıplarına yol açıyor. En küçük hak arama mücadelesinde bile insanların işini kaybedeceği korkusu maalesef öğretmenler arasında çok yaygın.

K74: Öğretmenlerin örgütlenmesi tabiki önemlidir. Tamamen özlük hakları ve mesleğin toplum içinde saygınlığı bakımından örgütlülük şart. Sendikalar sadece ideolojik, partilerin öğretmenlik mesleğindeki temsilcileri gibi davranıyor

K89: ...Öğretmenlerin gerçek (muhalif) örgütlenmeye katılımının sağlanması için sendikaların siyasetle bağının gerektiğinden fazla olmaması ve siyasilerin güdümünden çıkarılması gerekiyor. En önemlisi siyasetin bütün cazip ayrıcalıklarından arındırılması çözümün ilk ayağı olacaktır.

K95: Sendikalı olmanın illegal bir durum gibi görülmesinin engellenmesi gerektiğini düşünüyorum. Sendikaların siyasi bir parti gibi çalışmasını doğru bulmuyorum.

K96: Örgütlenmenin öğretmenler açısından önemli olduğunu düşünüyorum fakat sendikalsal işleyişi siyasi işleştirmekten ayırmak gerektiğini düşünüyorum.

K121: Düşüncelerin özgürce ifade edilmemesinin sebebi siyasetleşmiş sendikaların bulunmasıdır. Buna göre zıt görüş bildiren kuruluşlar ve sendika üyeleri mağdur edilmektedir. Bu nedenle aynı görüş birliğinde olan öğretmenler bir araya gelmekten endişe duymaktadır. Öte yandan sendikaların üzerine düşen görevleri yerine getirmemeleri ve tam anlamıyla öğretmenleri temsil etmemeleri nedeniyle duyulan güven sarsılmıştır.

K130: Sendikaların bağımsız olmasını eğitimi ve eğitimciyi koruyacak önlemler alınmasını dilerim.

K138: Sendikalar aşırı siyasete bulaşmış durumda. Bu sebepten dolayı öğretmenlerin faydasına olabilecek en küçük problemde bile birlik olunamıyor.

K66: Öğretmenler kendi görüşleri doğrultusunda mutlaka bir sendikaya üye olmalılar.

K113: Öğretmenlerin örgütlenme konusunda eğitilmesi gerekir.

K120: Örgütlenmenin hak olduğunun farkında değil meslektaşlarımızın çoğu

K149: Öğretmenlerin sosyal aktivitesi iletişimi yeterli olmadığı sürece örgütlenmesi mümkün değil

K71: Öğretmen haklarını savunma amacıyla oluşturulacak tek bir örgütlenme çatısında buluşmak.

K 81: Tek sendika olmalı. Eğitim, siyasetten arındırılmalı. Öğretmenler yaftalanmamalı.

K132: Çok fazla sendika olması gereksiz. Genel görüş bile belirtmiyor sendikalar. Her kafadan bir ses gibi oluyor.

K144: Bu kadar çok sendikanın olmasını doğru bulmuyorum, ortak amaçlarda 1-2 en fazla 3 sendika ile daha toplu ve güçlü olacağımızı düşünüyorum.

K147: Tüm öğretmenler, özlük hakları ve ortak bir meslek duruşu adına tek bir sendikada toplanmalı, tek bir öğretmen sendikası olmalı. Sendikalaşma örgütlenmenin yanında ayrışmalara da neden olmaktadır.

K91: Öğretmenlerimiz maalesef baskı hissettikleri için örgütlenme konusunda çekingen davranıyor

K96: Mesleğini kaybetme korkusu örgütlenmenin önüne geçiyor.

K156: Yetkili sendika dışında olan sendikalara baskı olduğunu düşünüyorum. Öğretmenlerin korkutulduğunu gözlemliyorum, sendika çerçevesinde örgütlenmenin anayasal bir hak olduğunu ve suç olmadığının bilincinde olmak gerekiyor.

K189: Öğretmenlere caydırıcı ve korkutucu cezalar verilerek sindirilmediği sürece doktorlar gibi güçlü bir dayanışma gösterebilir.

K 5: Daha aktif ve çözümcü daha çağdaş çalışmalar ve örgütlenmeler olmalı.

K 50: Sendikalar öğretmenlerle daha sık bir araya gelip sorunlarını dinlemeli ve çözüm üretmeli.

K52: Öğretmenlerin sorunlarını detaylı ele alıp gündeme getirecek ve çözüm odaklı olacak biçimde örgütlenilmeli

K181: Sendikaların haklarımızı savunması yönünde eksik kaldığını düşünüyorum

K30: Özel okulların da sendikası olmalı. Vakıf okulları bu konuda daha özverili.

K35: Özel okuldaki öğretmenlerin bu tarz örgütlenmelerden hiçbir şekilde faydalanamıyor.

K142: Özel okulda çalışanlar olarak okul tarafından sorun yaşama (işsiz kalma, maaş sorunu vb.) kaygısı öğretmenlerin örgütlenmesini engelliyor.

K162: Özel okul öğretmenlerinin sendikalaşmaya acil ihtiyacı var.

K163: Özel okul öğretmenleri için diyebilirim ki sendikamız daha yeni kuruldu. Çoğu öğretmenin sendikadan haberi yok. Haberi olanlar da sendikalı olduğu öğrenildiğinde işten çıkarılmaktan korkuyor. Özel okul öğretmenleri örgütlenmeye korkuyor. Sendikalı olanlara da gidici gözüyle bakıyorlar.

Öğretmen görüşleri incelendiğinde, öğretmenlerin örgütlenmesinde daha fazla birlik ve çözüm odaklı bir yaklaşım içinde olunması, siyasi görüşlerden bağımsız olarak öğretmenlerin özlük haklarını iyileştirmeye yönelik tek bir çatı altında birleşilerek hem özel okullarda hem de devlet okullarında görev yapan öğretmenlerin bu haklardan aynı şekilde faydalanabilmelerinin sağlanması için sağlıklı bir ortam oluşturulması gerektiği ve öğretmenlerin buna yönelik talepleri olduğu görülmektedir.

b) Okul İçinde Yaşanan Sorunlara Yönelik Görüşler

Araştırmanın ikinci alt problemi “Sınıf öğretmenlerinin okul için yaşadığı sorunlar nelerdir?” olarak ifade edilmiştir. Bu alt probleme ilişkin bulgular okul yöneticileriyle yaşanan sorunlar, öğretmenlerle yaşanan sorunlar, okuldaki rehberlik hizmetine yönelik görüşler, öğretim programı ve öğretim materyallerine yönelik görüşler ve okulun mevcut imkanlarına yönelik görüşler olmak üzere beş tema altında incelenmiştir.

Sınıf öğretmenlerinin okul yöneticileriyle yaşadıkları sorunlar teması yaşanan sorunların sıklığı, yaşanan sorunlar ve öğretmenlerin gösterdiği performansın takdirine yönelik görüşleri olmak üzere üç kategoriye ayrılarak betimlenmiştir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin okul yöneticileriyle yaşadığı sorunların sıklığına ilişkin görüşleri Tablo 6’da verilmiştir.

Tablo 6. Sınıf Öğretmenlerinin okul yöneticileriyle yaşadıkları sorunların sıklığı

	n	%
Hiç	74	38,14
Kısmen	96	49,48
Sıklıkla	24	12,37
Toplam	194	100

Tablo 6 araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin okul yöneticileriyle yaşadıkları sorunların sıklığına yönelik düşüncelerini göstermektedir. Buna göre araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin %49,48’inin okul yöneticileriyle “kısmen” sorun yaşadıkları, %38,14’ünün “hiç” sorun yaşamadığı gözlenmektedir. Yaşanan sorunlara ilişkin örnek bir olay ve bu sorunun çözümüne yönelik önerilere ilişkin görüşler Tablo 7’de sunulmuştur.

Tablo 7. Sınıf öğretmenlerinin okul yöneticileriyle yaşadıkları sorunlar

Öğretmen görüşleri	f	%
Baskıcı bir tutum sergilenmesi	24	27,90
Adaletli davranmama	17	19,76
Demokratik bir tutum sergilememe	9	10,46
İletişimsizlik	9	10,46
Donanım eksikliği	7	8,13

Öğretmene değer vermeme	7	8,13
Veliye yönelik tutum sergileme	6	6,97
Görev dağılımı sorunu	5	5,81
Fiziki koşullarının yetersizliği	2	2,32
Toplam	86	100

Sınıf öğretmenlerinin okul yöneticileriyle yaşadıkları sorunlar incelendiğinde, okul yöneticilerinin baskıcı bir tutum sergilediği (K20, K49, K170), adaletli davranmadığı (K6, K24) ve demokratik bir tutum sergilemediği, iletişimsizlik nedeniyle sorunlar yaşadıkları (K102, K128), okul yöneticilerinin donanım eksikliği olduğu (K129), yöneticilerin öğretmene değer vermediği, veliye yönelik tutum sergiledikleri (K7, K13, K190), görev dağılımına ilişkin sorunlar (K162, K171) ve fiziki koşulların yetersizliğine yönelik sorunlar (K4, K124) yaşandığına ilişkin kodlara ulaşılmıştır. Öğretmenlerin ilgili kodlara ilişkin görüşleri şu şekildedir:

K20: Okul yöneticileri öğretmenleri öğrenci gibi görüp baskıcı davranıyor. Önerim öğretmenlerin de fikirlerinin önemsenmesi.

K49: En ufak bir tartışmada idarecilerin öğretmenin açığını araması sonucu okul ortamının eğitim öğretim havasından uzaklaşması ile performans düşüklüğü yaşamamız. Çözümü ise gerçekten liyakat sahibi öğretmenlerin idareci olması, sadece sınav ve mülakat değil öğretmenin öğretmen arkadaşlarından alınan puanlama ile idareci olması gibi bir seçimin olması gerek diye düşünüyorum.

K170: Müdür yardımcılarının sert tavırları ve söylemleri. Ani patlamaları. Önerim: okulda çalışan öğretmenlerin idare hakkındaki memnuniyet düzeylerinin belli aralıklarla merkezi bir sistemde toplanması ve geri dönüş yapılması. Okulun temizlik açısından yeterince denetlenmemesi.

K6: Öğretmenlerin hepsine eşit şekilde yaklaşılmıyor. Herhangi bir olay bir öğretilimde göz ardı edilirken diğer bir öğretilimde bu durum tutanak tutulmaya kadar gidebiliyor.

K24: Okul idaresi ne isterse onu sorgulamadan yapmamızı istiyor ve herhangi bir Önerimizi kendilerine karşı çıkış, protesto olarak algılıyor. Ona göre muamele ediyor. Kafalarına iyi- kötü öğretmen diye baştan kodluyor ona göre bizlere davranıyor. Bir nöbet listesini okula başladığım günden beri ayarlayamıyorlar. Ya eksik yada adaletsiz ayarlıyorlar. Kaosa sebep oluyorlar ve bu yüzden bütün öğretmenler süresi dolunca kaçıyor.

K102: Sorun dinlenmiyor, öğretmenler sorun karşısında tek bırakılıyor.

K128: Yöneticilerin öğretmenler ile ilişkili iletişiminin az olmasından kaynaklı sorunlardan haberdar olmamaları çözüm olarak öğretmenler odasında ayda bir kısa toplantılar halinde öğretmenlerin sıkıntıları dinlenip dikkate alınabilir.

K129: Hizmetiçi eğitim ile çözülebileceğini düşünüyorum. Bazen bazı okul yöneticileri kendilerini öğretmenlerden çok üstün görüyorlar. Bir ego tatmini olarak görüyorlar. Tabi her okul yöneticisi böyle değil. Bir de bazı okul yöneticileri yeniliklere ve yeni fikirlere kapalı olabiliyor. Bizlerin kendimizi geliştirmek için yeniliklere ve önerilere açık olmamız gerektiğini düşünüyorum.

K7: Özel okullarda okul yöneticilerinin veli odaklı düşünmesi bu sebeple öğretmenlerin sorunlarını yok sayması büyük problem yaratmaktadır. - Veli, 8 yaşında olan öğrencinin beden eğitimi dersinden sonra üstlerini değiştirmesinde sınıf öğretmenin görevli olmasını talep etmektedir. Öğretmenler olarak bu yaşta bir çocuğun tek başına giyinebileceğini idareye ve veliye aktarsakta veli isteği doğrultusunda idare sınıf öğretmenlerini zorunlu tutmaktadır.

- İdare, sınıf öğretmenlerini ders saati olmamasına rağmen bazı görevlerde zorunlu tutmaktadır. Öğrencilerin yemekte başlarında durma, akşam okul çıkışlarında gelmeyen velilerin çocuklarını saat 18.30 kadar bekleme gibi.
- Okul yöneticileri eğitime ticaret odaklı bakmamalı öğretmenlerinin huzur ve mutluluğuna önem vermelidir.

K13: Velilere yönelik davranılarak öğretmenin yapacağı sınıf düzeni, ders işleyiş vb. tercihler kısıtlanmaktadır. Bu bağlamda öğretmenin tercih ve yöntemlerine saygı duyulması ve karışılmamalı gerekmektedir.

K190: Yöneticimden sınıfımın sınav başarısıyla ilgili devamlı mobbing görüyorum. Öğretmene başarının tek sorumlusu gibi davranılmamalı.

K162: Ders doldurmalar düzensiz ve fazla. Ders doldurmalar ek ders ücreti verilmeli

K171: Görev tanımında olmayan durumların bana yüklenmesi ve işin altından kalktıkça daha fazla görev gelmesi

K4: Çalıştığım yer bir etüt merkezi tek sınıf öğretmeni benim ve 21 kişilik bir sınıftayım. Burada birler dışında 2,3,4. sınıflar da var. Bir tane sınıf öğretmeni ihtiyacı olduğunu söylediğinde alamayız dendi. Sınıfta bir öğretmen masası yoo ya da bir öğretmenler odası. Bence bunlar çok önemli eksikler ve sorunlar. Teknolojinin bu kadar iç içe olduğu bir dönemde sınıfta akıllı tahta olmaması da büyük eksik bence özellikle hangi okul türü olursa olsun. Ve ben bir yöneticinin yeniliklere, öğrenmeye teknolojiye, öğretmenini dinlemeye görüşlerine önem vermeye karşı barışık olması gerektiğini düşünüyorum.

K124: Okulumuzda devamlı şekilde elektriklerin kesilmesi ve yöneticilerin bu sorunu çözmiyor oluşu çok ama çok üzücü. Çözüm gereken tamirat ya da onarımının en kısa zamanda yaptırılması çünkü derslerin işleyişini doğrudan etkileyen bir unsur.

Sınıf öğretmenleri okul idaresi tarafından verilen görevleri sorguladıkları ve hemen kabul etmedikleri için, sınıflarındaki sınav başarı durumları nedeniyle ve mesleki kıdemlerinden dolayı okul yöneticilerinin kendilerine baskı uyguladıklarını belirtmektedir. Nöbet ve ders doldurmalarında adaletli bir dağılım yapılmadığı, öğretmenlerin sorunlarının ve fikirlerinin dinlenmediği, sınıf düzeninde velilerin düşüncelerinin öğretmenlerin düşüncelerine göre daha çok önemsendiği, veli baskısının öğretmenlere yansıtıldığını ifade etmiştir. Yaşanan sorunların çözümü için okul yöneticilerinin iletişime açık olmaları, öğretmene daha çok değer vermeleri ve destekleyici tutumda olmaları gerektiği belirtilmektedir. Ayrıca okul yöneticilerinin hizmet içi eğitim olarak göreve başlamaları konusu da önerilmiştir. Sınıf öğretmenlerinin gösterdikleri performansın takdirine yönelik görüşleri Tablo 8’de verilmiştir.

Tablo 8. Sınıf öğretmenlerinin gösterdikleri performansın takdirine yönelik düşünceleri

	n	%
Yeterli	16	8,24
Kısmen yeterli	72	37,11
Yetersiz	106	54,63
Toplam	194	100

Tablo 8’e göre araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin %54,63’ü gösterdikleri performansın okul yöneticileri veya okuldaki diğer öğretmenler tarafından takdir edilmediğini, %37,11’i ise “kısmen” takdir edildiğini belirtmektedir.

Sınıf öğretmenlerine zümreleriyle veya branş öğretmenleriyle yaşadıkları sorunlar ve çözümü hakkındaki görüşleri sorulmuş, ilgili bulgular Tablo 9’da sunulmuştur.

Tablo 9. Sınıf öğretmenlerinin okuldaki diğer öğretmenlerle yaşadıkları sorunlar

Öğretmen görüşleri	f	%
Sorun yaşamıyorum	133	70,00
Hırs ve rekabet	12	6,31
İletişim problemi	10	5,26
Kendini üstün görme	7	3,68
Branş öğretmenleriyle yaşanan sorunlar	6	3,15
Görev dağılımı	5	2,63
İş birliği yapamama	5	2,63
Eğitim anlayışı nedeniyle sorun	5	2,63
Karar alma ve uygulamada sorun	4	2,10
Fikir ayrılıkları ve kişisel farklar	3	1,57
Toplam	190	100

Sınıf öğretmenlerinin zümreleriyle veya branş öğretmenleriyle yaşadıkları sorunlar ve çözümüne ilişkin görüşleri incelendiğinde, büyük çoğunluğu (%70) zümreleriyle veya branş öğretmenleriyle sorun yaşamadığını (K2, K19, K96, K163) belirtmiştir. Ancak öğretmenler arasında hırs ve rekabetin yer aldığı (K3, K10, K35, K55, K88), iletişim problemleri yaşandığı (K42, K56, K58), bazı öğretmenlerin kendilerini diğerlerinden üstün gördüğü (K8, K66, K144), branş öğretmenleriyle sorunlar yaşandığı (K25, K111, K115), iş ve görev dağılımı konusunda sorunlar yaşandığı (K15, K142), iş birliği yapamama (K7, K137, K188), karar alma ve uygulamada sorunlar yaşandığı (K9, K43, K168), eğitim anlayışı (K30, K93), fikir ayrılıkları ve kişisel farklar (K54) nedeniyle sorunlar yaşandığı tespit edilmiştir. Öğretmenlerin ilgili kodlara ilişkin görüşleri şu şekildedir:

K2: Ne zümremle ne de branş öğretmenleri ile sorun yaşamıyorum, iş birliği içinde çalışıyoruz.

K19: Sorun yaşamıyoruz. Birbirimize çoğu konuda destek oluyoruz.

K96: Zümrelerim çok fazla olduğu için bunu avantaja çevirip birbirimizin deneyimlerinden faydalanıyoruz.

K163: Çok iyi anlaşıyoruz. Bir öğretmen için zümresiyle anlaşması çok büyük bir şans.

K3: Bazen öğretmenler birbirleriyle yarış içine girip zümre ortaklığını bozacak davranışlar sergileyebiliyor. Zümre birlikteliği ile ortaya daha güzel ürünlerin çıkabileceğini konusunda öğretmenlerin bilinçlenmesi ve öğretmenliğin bir yarış olmadığını farkında olmaları gerekiyor.

K10: Uyumlu gitme konusunda sorunlar yaşıyoruz. Bazıları hırslarına yenik düşüyor ne yazık ki. Öğretmen, kendi hırslarına yönelmemeli, tüm öğrencileri düşünerek hareket etmeli ve meslektaşlarını yarışçı gibi görmek yerine birlikte neler yapabiliriz ve öğrencilere neler katabiliriz düşünce yapısına sahip olmalı.

K35: Yaşıyoruz. Özel kurumlarda tecrübeli öğretmene daha çok iltimas gösteriliyor. Bunu öğretmenlerin kendileri yapmasa da yönetici kısım yapmaktadır. Bu da öğretmenler arası rekabete sebep olmaktadır

K55: Evet. Zümreler arasında birlik ve beraberlik yoktur. Herkes kendini bir yarış içinde görüyor. Samimiyetsiz bir grup ortamı ve profesyonel olmayan öğretmencilik yapan kişiler var. Bunun çözümüne dair, idarecilerin bu durumu takip edip müdahale etmesi gerektiğini düşünüyorum. Tecrübesiz yeni mezun öğretmenlerin yönlendirilmesi gerekmektedir.

K88: Herkes bir hırs içinde. Kalabalık okulda çalışıyorsan ve zümre de fazlaysa bu olağan bir durum. Sözlü tartışma olmuyor ama ortamda hissediliyor yarış hissi.

K42: Zümre iletişimi düşük

K56: Zaman zaman yaşıyorum. Eleştiriye ve iş birliğine açık değilim. Daha fazla öğrenmek, diğer meslektaşlarının tecrübelerinden faydalanmak istemiyorlar. İletişime açık değilim. Okul idaresinin, zümreler ve diğer branşlar arasındaki bağı güçlendirmek, paylaşımı arttırmak için grup çalışmaları, seminerler, farklı etkinlikler yapması faydalı olacaktır.

K58: Özel okulda her öğretmen diğer öğretmenlerle iletişim kurmaktan kaçınıp işini daha yüksek birimlerle yürütmeye çalışıyor oysa yine kendileri hataya düşüyorlar, aynı zamanda öğretmenlik öğrenen olmak demekse hatalarımızı ve güzel yaptığımız şeyleri paylaşmalı ve destek içinde olunmalıdır.

K8: Evet yaşıyorum. Herkes kendini üstün görüyor. Amir gibi davranıyorlar.

K66: Sorun yaşamıyorum. Fakat meslektaşlarımdan ego sorunları (en iyi benim sınıfım, en iyi ben olmalıyım) sebebiyle paylaşımlarının az olduğu gözlemliyorum. Ödül almak, takdir edilmek gibi bazı kaygıları var. İletişime geçtiğimde farketmiş bunlar. Çözüm kişinin kendisi, önce bunları farketmesi gerek ki çözümü zaten bulabilir.

K144: Öğretmenler arasında diğer öğretmen arkadaşını beğenmeme çok fazla birbirimize karşı daha yapıcı olabiliriz.

K25: Zümremle sıkıntı yaşamıyorum. Ama branş öğretmenleri her işin sorumlusu sınıf öğretmeni olarak gördüğü için arada anlaşmazlıklar yaşanabiliyor.

K111: Zümrem yok, branş öğretmenleri direkt bu cocuktan bir şey olmaz şeklinde sınav odaklı ağır eleştiriler yapıyorlar, çocuk hemen kategorize ediliyor ortaokul seviyesinde.

K115: Malesef branş öğretmenleri bizlere yüksekte bakıyor bu çok can sıkıcı bir durum...Yeri geliyor sanki benden farklıymış gibi selam bile vermeyenlerini görüyorum

K15: Sorumluluk almaktan ve özverili olmaktan çok kaçan bir yapı ile karşılaşıyorum. Bu konuda vicdana bırakmak yerine idarenin daha yöneltici tavrıyla gelişmeler daha iyi takip edilebilir.

K142: Kimisi daha çok çalışırken kimisi daha az çalışıyor. Genel anlamda az çalışana daha az iş veriliyor. Branş öğretmenleri de sınıf içi sorunları çözmeyi denemeden direkt sınıf öğretmenini arıyor. Sınıf hakimiyeti yetersiz.

K7: Evet yaşıyorum, iş birliği yapma konusunda bir çok sıkıntı yaşıyoruz. Özellikle uzun yıllar devlette görev yapmış emekli olduktan sonra özel okulda çalışan sınıf öğretmenleri etkinlikler de yeterli katılımı göstermek istemiyorlar.

K137: Birliktelik sağlanması konusunda zorluk yaşıyor.

K188: Bir sorun yaşamıyorum fakat öğretmen arkadaşlarımdan evrak ve ders materyallerinde paylaşımcı olmamaları beni üzüyor.

K9: Ortak karar harici davranma gibi basit sorunlar ama sonuçta çözüyoruz...

K43: Toplu kitap aldırma istekleri. Ben derslerimi yetersiz de olsa ders kitaplarıyla sürdürüp kendi hazırladığım etkinliklerle yürütüyorum. Zümrelerim ise kitap pazarlamamı istiyorlar. Tabiki de uymuyorum onlara ama hoş bulmuyorum.

K168: Zümre olarak uygulanan kararlara çoğu zümre uymuyor

K30: Çok fazla geleneksel ve çok fazla akademik öğretmenler olduğunda sınıf dinamikleri farklılaşıyor. Veliler tarafından bakıldığında sorun haline gelebiliyor. Müdür yardımcılarının sistemin akademik ve sosyal olarak birlikte yürütülmesini sağlaması çözüm olabilir.

K93: Genel olarak geleneksel eğitim sistemini benimsemiş zümre öğretmenlerimle anlaşmazlıklar oluyor.

Sınıf öğretmenlerinin verdikleri yanıtların çoğunda, zümreleriyle veya branş öğretmenleriyle sorun yaşanmadığı görülmüştür. Yaşanan sorunlar incelendiğinde öğretmenler arasında hırs ve rekabet ortamının oluştuğu, bazı öğretmenlerin kendilerini diğerlerinden üstün gördüğü, iletişim eksiklikleri olduğu, iş birliği yapma ve ortak karar alıp uygulamada uzlaşamadıklarını, iş ve görev dağılımları konusunda isteksiz ve adaletsiz davranıldığı, branş öğretmenlerinin sınıf öğretmenleriyle yeterince iş birliği içerisinde olmadığı belirlenmiştir.

Sınıf öğretmenleri zümreleriyle veya branş öğretmenleriyle yaşadıkları bu sorunları, birbirinin düşüncelerine ve kişiliğine saygı duyarak, iletişim kurarak ve iş birliği içerisinde çözüme kavuşturmalarını; zümre birlikteliği ile ortaya daha güzel ürünlerin çıkabileceğini konusunda öğretmenlerin bilinçlenmesini; okul idaresinin, zümreler ve diğer branşlar arasındaki bağı güçlendirmek, paylaşımı arttırmak için grup çalışmaları, seminerler, farklı etkinlikler düzenleyebileceğini; görev dağılımı konusunda öğretmenleri daha dikkatli takip edebileceğini önermektedir.

Sınıf öğretmenlerinin okuldaki rehberlik hizmetine yönelik görüşlerinin incelendiği tema kapsamında ele alınan okullarındaki rehber öğretmenin yardımcı olma düzeyine yönelik görüşleri Tablo 10'da verilmiştir.

Tablo 10. Sınıf öğretmenlerinin okullardaki rehberlik hizmetlerine yönelik düşünceleri

	n	%
Sıklıkla	55	28,35
Kısmen	64	32,98
Hiç	19	9,79
Rehber öğretmen bulunmamaktadır.	56	28,86
Toplam	194	100

Tablo 10'a göre araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin %28,86'sının okullarında rehber öğretmen bulunmadığını görülmektedir. Rehber öğretmenin bulunduğu okullarda ise sınıf öğretmenlerinin %32,98'i rehber öğretmenden "kısmen" destek aldıklarını; %28,35'i "sıklıkla" destek aldıklarını belirtmiştir.

Öğretmenlerden okullardaki rehberlik hizmetleriyle ilgili yaşanan sorunlar ve çözümüne yönelik önerilere ilişkin görüşler alınmıştır. Sınıf öğretmenleri okullarda rehber öğretmen olmadığını (f=56), rehber öğretmen olsa bile kalabalık mevcuttan dolayı yeteri kadar destek alamadıklarını (K8, K125, K141), rehber öğretmenlerin donanım yetersizliklerinin olduğunu (K44, K91), sınıf öğretmeniyle iletişim sorunları yaşandığını (K61, K97, K113), rehberlik hizmetlerinin yetersiz olduğunu (K163, K171) ifade etmiştir. Bununla birlikte rehberlik hizmetine yönelik sorun yaşamadığını, süreçlerin olumlu ilerlediğini (K25, K67) belirten görüşler de yer almaktadır. Öğretmen görüşleri şu şekilde aktarılmıştır:

K:8 Okulumuzda rehber öğretmenimiz bulunmakta fakat yeterli desteği sağlayamıyor. Sebebi öğrenci sayısının fazla olması, idari konularda rehber öğretmenin görevlendirilmesi.

K125: İlkokul düzeyinde rehber öğretmenimiz yok. Aynı binada ortaokul kısmına bakan rehber öğretmenimiz ne kadar yardımcı olmaya çalışsa da velilerin gerekli yönlendirilmesi konusunda yetersiz kalıyor.

K141: Tanı alması gereken öğrencilerim bulunmakta ama 1600 öğrencili bir okulda 1 tane rehberlik öğretmeni olduğu için ilgilenemiyor

K44: Okuldaki rehber öğretmenimizin çevresiyle sosyal ilişkileri çok iyi ama mesleki olarak ilgisiz olduğunu düşünüyorum.

K91: Rehber öğretmenin yetkinliğinin yeterli olmaması.

K61: Rehber öğretmenimiz öğretmen ve veli arasında köprü kuramıyor. Bizzat sormasam veliyi çağırıp görüştüğünden bile haberdar olamıyoruz.

K97: Öğrencilerimi rehberlik öğretmenin gönderdikten sonra belirli bir dönüt alamamaktayım.

K113: Sınıfımda bir tane kaynaştırma öğrencisi olduğunu zannederken dün öğrenci velisinin bilgilendirmesiyle ikinci bir kaynaştırma öğrencisinin olduğunu öğrendim. Bu öğrenci bana nakil gelmişti durumdan rehber öğretmenlerin haberi varken bana bilgi verilmemiştir.

K163: Önleyici rehberlik hizmetleri çok yetersiz.

K171: Raporlu öğrencilere öncelik veriliyor. Onların resmi işlemlerinden diğer meselelere sıra gelmiyor. Sınıf sınıf denetleme yok. Kapsayıcı çözümler yok. Çözüm getiremediği çözümler var. Örneğin 1. sınıf velisi 1. dönem bitmesine rağmen hala bütün gün koridorda çocuğunu bekliyor.

K25: Rehberlik konusunda sorun yaşıyorum.

K67: Sorun yaşamadım, rehberlik öğretmenimizle ilgili süreçte karşılıklı anlayış, düzgün iletişim in her zaman işe yaradığını düşünüyorum.

Sınıf öğretmenlerinin görüşleri arasında okullarındaki rehberlik hizmetlerine yönelik yaşadığı sorunlara ilişkin çözüm önerileri de bulunmaktadır. Öğretmenler, her okulda öğrenci sayısına bakılmaksızın en az bir rehber öğretmen olması gerektiğini (K70, K143, K186, K190) ve rehber öğretmen bulunmayan okullara görevlendirme yapılması gerektiğini (K156, K188) belirtmiştir. Ayrıca rehber öğretmenlerin mesleki açıdan gelişmesine yönelik çalışmalar yapılmalı (K90, K146, K167), sınıf öğretmeniyle iletişim ve iş birliği içinde olmaları (K7, K45, K87), velilere seminerler verilerek bilinçlenmelerini sağlamaları (K66, K142) ve rehber öğretmenlerin çocukların ihtiyaçlarına yönelik daha fazla çalışmalar yapmaları (K78, K88, K116, K132) gerektiği ifade edilmiştir. Öğretmenlerin görüşleri şu şekildedir:

K70: Okullarda mutlaka yetkin rehber öğretmenler olmalıdır. Rehber öğretmenler etkili çalışmalar yaparsa, eğitimdeki en büyük sorunlardan birisi olan iletişimsizlik aşılmış olur.

K143: Okullarda daha çok rehber öğretmen olmalı ve rehber öğretmenlerin ilgilendiği öğrenci sayısı az olmalıdır. Böylece daha çok çocukla bireysel çalışma yapabilir.

K186: Rehber öğretmen bulunmayan okullara haftada en az iki gün görevlendirme olarak rehber öğretmen gelmelidir

K190: Her okulda en az 1 tane rehber öğretmeni bulunmalıdır

K156: Her ilkokulda ve a bölgede en az 1 tane rehber öğretmen olmalı ve olmayan okullarda en az 1 gün görevlendirilmelidir.

K188: Herhangi bir sorunda alanım olmadığı için müdahale edemiyorum. Her okulda kişi sayısına bakılmaksızın rehber öğretmen olmalı.

K90: Rehber öğretmenlerimizin koçluk eğitimi almalarını, bunun da fakültede zorunlu olmasını diliyorum.

K146: Günümüz dünyasının vazgeçilmezi olan teknolojinin her yere ulaştırılması ve öğretmenlerin bu konu hakkında lisans programında veya hizmet içi eğitimlerle bilgilendirilmesi gerekiyor bence

K167: Rehber öğretmen yetiştirme ve eğitimine çok daha fazla önem vermeliyiz. Farklı öğrenciler eğitim sistemindeki en büyük kaybımız.

K7: Öğretmen ve psikolojik danışmanın iş birliği içinde olması gerekir.

K45: Rehber öğretmenler daha aktif çalışmalı sınıf öğretmenine daha çok destek olmalı.

K87: Öğrenciler hakkında öğretmenle diyalog kurmalı.

K66: Velilere sürekli hizmet içi eğitim verilmeli, ebeveynlik broşürleri dağıtılmalı. Ayrıca anne-baba okulu açılmalı.

K142: Rehberlik konularında eğitim seminerleri sıklıkla düzenlenmeli

K78: Rehber öğretmen her sınıfa haftada bir kez girmeli çocukları tanımalı. Öğrenciler hakkında dosya tutmalı ve takip etmeli.

K88: 15 günde bir sınıflara gelip rehberlik yapmalı

K116: Rehber öğretmenin bir planı olmalı ve bütün yılı kapsamalı gidişat, iyileşme ve beraberindeki sorunları sınıf öğretmeni ile istişare ederek ilerlemeli.

K132: Rehber öğretmenlerimiz sadece odasında değil, çocukların ortamında da gözlem yapmalı, gördüğü yanlış davranışlarla ilgili sınıf öğretmeni, idare ve veli ile iş birliği ile çözüm yoluna gitmeliler.

Araştırma kapsamında ulaşılan bir diğer bulgu sınıf öğretmenlerinin öğretim programı ve öğretim materyallerine yönelik görüşlerini kapsamaktadır. Bu tema altında öğretmenlerin öğretim programları ve ders kitaplarına yönelik görüşleri ile derslerinde kendi hazırladıkları/tasarladıkları öğretim materyalleri/yazılımlarından yararlanma düzeylerine ilişkin bilgiler aktarılmıştır. Araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin halihazırda kullanımda olan öğretim programları (2018) ve ders kitaplarına yönelik görüşleri alınmıştır. Buna ilişkin görüşleri Tablo 11’de sunulmuştur.

Tablo 11. Sınıf öğretmenlerinin öğretim programı ve ders kitapları hakkındaki görüşleri

Öğretmen görüşleri	f	%
Yetersiz	100	49,75
Yeterli, iyi	22	10,94
Yaş grubuna uygun değil	16	7,96
Yoğun müfredat, yoğun bilgi	15	7,46
Geliştirilebilir	14	6,96

Uygulayamama, yetiştirememe	6	2,98
Çağa uygun, yenilikçi değil değil	5	2,48
Etkinlikler artırılmalı	5	2,48
Cevap yok	5	2,48
Sadeleştirilmeli	4	1,99
Kısmen yeterli	3	1,49
Öğretim programıyla uyuşmuyor	3	1,49
Amaç dışı öğeler bulunması	3	1,49
Toplam	201	100

Sınıf öğretmenlerinin öğretim programı ve ders kitaplarına yönelik görüşleri incelendiğinde, ders kitaplarının ve öğretim programının *yetersiz olduğu* (K25, K66, K89), *yaş grubuna uygun olmadığı* (K3, K12), *müfredatın yoğun olduğu ve kitapların yoğun bilgi içerdiği* (K45, K96, K187), *ders kitaplarının geliştirilebilir nitelikte olduğu* (K30, K182) ve *etkinliklerin artırılması gerektiği* (K64, K71), *müfredatı yetiştiremedikleri* (K20, K31), *ders içeriklerinin çağa uygun, yenilikçi olmadığı* (K83, K121), *içeriğin sadeleştirilmesi gerektiği* (K113, K116), *ders kitaplarında amaç dışı öğeler bulunduğu* (K46) ve *öğretim programıyla uyuşmadığı* (K155) ifade edilmiştir. Bununla birlikte öğretim programı ve ders kitaplarının *yeterli ve iyi düzeyde olduğunu* (K55, K56, K70) bildiren görüşler de bulunmaktadır. Öğretmenlerin ilgili kodlara ilişkin görüşleri şu şekildedir:

K25: Hayat Bilgisi Kazanımlarının yetersiz olduğunu düşünüyorum.

K66: Öğretim programlarının kağıtlarda çok güzel anlatıldığı fakat içselleştirme konusunda sıkıntı yaşandığı kanısındayım. bu da toplumumuzun ahlaki değerleriyle çok alakalı. okulda verdiğimiz eğitim bu anlamda daha az, müfredat oldukça dolu. ders kitaplarında da durum aynı, çoğu zaman içeriği yetersiz, konu yoğunluğu fazla, kitapların çocukların fiziksel, zihinsel, ruhsal gelişimi açısından yeniden değerlendirilip, içeriklerinin bu işe uygun, işin uzmanı kişiler tarafından değerlendirilip, yenilenmesi gerektiğini düşünüyorum.

K89: Öğretim programları dengesiz dağılmış durumda. Yeterinden fazla yüklü. Ders kitapları öğrencinin tekrar ve bol etkinlik (alıştırma) yapması açısından çok çok yetersiz. Sınav odaklı eğitim vermeye yönlendirilmiş öğretmenler yardımcı kitap almasınlar ama başarılı olsunlar eldeki MEB kitaplarıyla. Bu çıkmazın eğitim düzeninin baştan yapılandırılmasıyla çözülebileceğini düşünüyorum. Sorun sadece eğitim programı ve ders kitaplarıyla çözülemez bana göre. MEB İlkelerini, eğitim fakültelerinin yapılarını değiştirmek gerekiyor.

K3: Bazı konular çocukların soyut düşünme dönemlerine uygun olmadığını düşünüyorum. Özellikle dini konulardaki eğitim ve derslerin çocuklara ağır geldiğini daha ileri yaşlarda verilmesi gerektiğini düşünüyorum.

K12: İlkokul için hazırlanan programın kimi öğrenciler için ağır bir yapıda olduğunu düşünüyorum. Her öğrencinin hazırbulunuşluk düzeyi veya aileden gelen altyapısı yeterli olmayabilir.

K45: Çok fazla konu var. Biraz azaltılması gerekiyor. 4. sınıf öğretmeniyim. Konuları yetiştirmekte sıkıntı yaşıyoruz.

K96: Türkçe kitabını etkinlikler açısından seviyorum fakat çok yoğun olduğu için hem dil bilgisi hem kitap üzerinden giderken zaman sıkıntısı yaşıyoruz. Matematik ders kitabında yeterli alıştırmaların olmadığını konu anlatımının yeterli olmadığını düşünüyorum.

K187: Öğretim programları yoğun olduğunu düşünüyorum. Öncelikle öğrencilerin okula başlama yaşları arttırılmalıdır. Müfredat sadeleştirilmelidir. Ders kitapları kazanımları daha çok tekrarlayıcı hale getirilmeli ve interaktif içeriklerle etkileşimli olabilmelidir.

K30: Yeni gelen neslin özelliklerine göre güncellenmesi gerektiğini, gereksiz bilgilerden arındırılması gerektiğini düşünüyorum.

K182: Ders kitapları çok daha iyi incelenebilir, sonucunda da geliştirilebilir. Ders kitabı incelemeleri için görevlendirilmelerde seçme kriterleri akıllarda soru işareti bırakılıyor.

K64: Ders kitapları çoğunlukla birbirini tekrar eden etkinliklerden, ve ilgi çekmeyen etkinliklerden oluşuyor. Herhangi bir yayının bol etkinliki kitabı bile örnek alınsa daha güzel, daha faydalı kitapları devlet de basabilir.

K71: Kolaysan zora doğru pekiştirici etkinlikler ve kapsam geçerliliği olan ölçekler olmalı.

K20: Yetiştirme problemi yaşıyorum.

K31: Çok sıkıştırılmış 4. sınıf programı yüzünden herşey çok acele oluyor. yetişmeyecek kaygısı çok oluyor

K83: Kitap değilse dijital ortamda olsa daha iyi olurdu. Her öğrencide tablet ya da bilgisayar. Çok kitap olunca dağıtıp toplamak bizi yoruyor. Ödevlerde yine dijital ortamdan yapılırsa daha iyi olur.

K121: Programların tamamen yenilikçi yaklaşımlara göre düzenlenmesi gerektiğini düşünüyorum. Özellikle ilkökul 1,2,3 4. Sınıflar programına baktığımızda birçok yaklaşımın yetersiz kaldığını düşünmekteyim. Kitaplar ise her yıl tekrar edilen metinlerle dolu. Ayrıca kitaptaki etkinliklerin ve soruların bazılarında cinsiyetçi yaklaşımlar görülüyor. Örneğin hayat bilgisi dersi kapsamında evi temizleyen bulaşıkları yıkayan odasını toplayan görseller hep anne veya kız çocuğu görselleri. Bu konudan rahatsızlık duyuyorum.

K113: Program gereksiz bir sürü konuyla dolu, içeriğin sadeleştirilmiş gerekiyor.

K116: Yeniden düzenlenmesi gerekiyor özellikle Türkçe ve matematik derslerindeki gereksiz soyut konular müfredattan çıkarılmalıdır

K46: Program amaca uygun değil ve siyasi amaçlar öne alınarak sürekli değiştirilmektedir

K155: Bazı kazanımların ders süreleri düzensiz dağıtılmış durumda...

K55: Ders konuları ve kazanımları öğrenciler açısından uygundur. Kazanımlar öğrencilere gayet güzel bir şekilde öğretilbilir durumdadır.

K56: Öğrencileri daha fazla araştırıp sorgulamaya yönlendiren, kişisel ve duygusal gelişimlerini olumlu yönde destekleyen, özgüvenli, dönüşümlü düşünen, yaratıcı, farklı düşünme becerilerine sahip bireyler olarak yetiştirmelerini sağlıyor. Öğretmenleri ise; daha aktif, mesleki ve sosyal yönden kendini geliştirerek, zengin eğitim/öğretim metotları uygulamak ve materyal üretmek için teşvik ederken, daha eğlenceli ve kalıcı öğretime fırsat vermektedir.

K70: Okuma yazma kitabı yeterli, matematik kitabı yeterli, ancak hayat bilgisi dersi kitabı etkinlik yönünden yetersiz.

Sınıf öğretmenleri öğretim programlarının oldukça yoğun bilgi içerdiğini, kazanımların dengesiz dağıldığını ve müfredatı yetiştirmekte kaygı yaşadıklarını ifade etmiştir. Müfredatın öğrencilerin yaş grubu ve hazır bulunuşluk düzeylerine göre sadeleştirilmesi gerektiği konusunda önerilerde bulunmuştur. Ders

kitaplarının etkinlikler ve tekrar çalışmaları açısından yetersiz olduğunu, içeriklerinin b işe uygun, işin uzmanı kişiler tarafından gözden geçirilip çağa uygun ve yenilikçi yaklaşımlar doğrultusunda geliştirilmesi gerektiğini belirtmiştir. Buna karşılık kazanımların öğrencilere uygun olduğuna, öğretim programının öğrencilerin araştırmasına ve sorgulamasına fırsat verdiği, özgüvenli ve yaratıcı bireyler olarak yetiştirmelerini sağladığına yönelik olumlu görüşler de bulunmaktadır.

Araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin derslerinde kendi hazırladıkları/tasarladıkları öğretim materyalleri/yazılımlarından yararlanma düzeyleri Tablo 12’de sunulmuştur.

Tablo 12. Sınıf öğretmenlerinin kendi hazırladıkları öğretim materyallerinden yararlanma düzeyi

	n	%
Sıklıkla	59	30,41
Kısmen	105	54,12
Hiç	30	15,46
Toplam	194	100

Tablo 12’ye göre araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin %54,12’si derslerinde kendi hazırladıkları/tasarladıkları öğretim materyalleri/yazılımlarından (wordwall, canva, tangram, quizziz/kahoot vb.) “kısmen”; %30,41’i ise “sıklıkla” yararlanmaktadır.

Araştırma kapsamında sınıf öğretmenlerinin görev yaptıkları okullardaki mevcut imkanlara ilişkin görüşleri alınmıştır. Bu görüşler okulun fiziki koşullarına yönelik görüşler ve teknolojik alt yapıya yönelik görüşler olarak iki kategoride incelenmiştir. Öğretmenlere sınıf mevcutları ve okulun fiziki şartlarıyla (temizlik, mobilyaların durumu, bina bakımı vb.) ilgili görüşleri Tablo 13’te sunulmuştur.

Tablo 13. Sınıf öğretmenlerinin okulun fiziki koşullarına yönelik görüşleri

Öğretmen görüşleri	f	%
Yeterli	56	26,41
Fiziki şartlar yetersiz	38	17,92
Sınıf mevcutları fazla	35	16,50
Temiz ve hijyenik değil	19	8,96
Personel sayısı yetersiz	16	7,54
Bina eski	15	7,07
Kısmen iyi/yeterli	10	4,71
Sınıflar küçük	6	2,83
Kütüphane vb. etkinlik alanı kısıtlı	5	2,35
İyileştirilebilir	5	2,35
Teknolojik imkânlar yetersiz	4	1,88
Dolap, mobilya eksikliği	3	1,41
Toplam	212	100

Öğretmenlerin sınıf mevcutları ve okulun fiziki şartlarıyla ilgili görüşleri incelendiğinde, birçok öğretmen fiziki koşulların ve imkanların *yeterli olduğunu* (K30, K73, K181) belirtmiştir. Buna karşılık öğretmenler *sınıf mevcutlarının fazla* (K3, K6, K32, K56), *okulun fiziki şartlarının yetersiz olduğu* (K66, K89, K149), *okulun temiz ve hijyenik olmadığı* (K6, K83, K170), *personel sayısının yetersiz* (K6, K12, K43, K66), *okul binasının eski* (K18, K43, K185), *sınıfların küçük* (K18, K31), *kütüphane vb. etkinlik alanının kısıtlı* (K56, K80, K99) ve *teknolojik imkânların yetersiz* (K12, K31) olduğu görüşündedir. Öğretmenlerin ilgili kodlara ilişkin görüşleri şu şekildedir:

K30: Genel olarak bakıldığında iyi durumda. Kötü durumda olduğu takdirde okulumuz destekliyor.

K73: Binamız bakımlı, sınıf mevcutları istenilen düzeyde.

K181: Okulumuz köy okulu olmasına rağmen binanın durumu ve kaynaklarımız yeterli

K66: 1300 öğrencisi olan bir okuldayız. geçici zamanlı çalıştırılan (9 ay) kat temizlik görevlilerimiz var. Temizlik anlamında sorun yaşadığımı söyleyemem. süreklilik arz etmesi çok daha iyi olur tabiki. okulumuzun bina bakımı açısından; yaklaşık 4 yıllık bir binayız. fakat gerek bina içi gerekse bahçede binaya dair sıkıntılar var. üst katlar yağmur alıyor, binanın yan duvarlarında dökülmeler başlamış.

K89: Berbat. Okul yeni olsa içi donatılmamış çokça eksikleri oluyor, okul eski ve donatılmışsa okulda ek çalışmalar yapabileceğimiz alan, derslik bulamıyoruz. Sınıflar bazı yerlerde kalabalık. Sınıf mevcutları 20'yi geçmemeli. Okulların bazılarında temizlik görevlileri çalıştırılmıyor.

K149: Sınıf mevcudu benim sınıfımda ortalama, temizlik personeli çalışıyor, ancak okul tuvaleti bakımlı olan hiç bir devlet okulu ile karşılaşmadım, pencere kenarlarından elim sığar harcanan doğalgaza yazık duvarlar berbat yıllardır boyanmıyor

K3: Özel bir okul olduğu için fiziki şartlar gayet iyi durumda ancak sınıf mevcutlarının daha az olması gerektiğini düşünüyorum.

K6: Sınıflar çok kalabalık. Okul çalışanları kadrolu değil ve okul çok pis. Gerekli çalışmalar yürütülüyor.

K12: Şu anda kullandığımız geçici bir ek binadır. Fazlasıyla küçük, eski ve kirli. Temizlik, ısınma gibi ihtiyaçlar için personel sıkıntısı çekiyoruz. Ayrıca sınıflarda akıllı tahta veya projeksiyon olmadığı için ders anlatımları zorlaşıyor.

K18: Şu anda çalıştığım okulda bina çok eski, bahçesi çok küçük, sınıflar da yeterli büyüklükte değil.

K31: Sınıflar küçük eski eşyalar temiz bir görüntü yok ve mevcut çok fazla. Okul binası, eşyaları yenilenmeli. Teknolojik bakımdan donatılıp çocuklara güzel gelecek halde dekore edilmedi okul ve sınıf.

K43: Çok kötü. Sabit temizlik görevlisi yok. Gelen görevliler güç bela çalışıyor. Mobilyalar hep kırık çatlak. Bina desek dökülüyor her yeri.

K185: Çalıştığım okul binası eski ve öğrenci sayısına oranla oldukça küçük

K56: Sınıf yüzölçümüne göre sınıf mevcudu fazla. Bunun dışında, öğrencilerin oyun ve serbest etkinlik alanı kısıtlı.

K80: Yıllardır fizik şart sorunu yaşıyoruz, sınıf yok, kütüphane yok bahçe yok, yok yok öğretmen odası bile neredeyse yok.

K99: Birleştirilmiş sınıfta görev yapıyorum.17 öğrencim var ve bsi için sayımız fazla. Hiçbir öğrenciye yeterince vakit ayıramıyorum. Bunu yanında idari işler, temizlik vb. birçok şey müdür yetkili öğretmene bakıyor. Her şeye yetişmek asla mümkün olmuyor. Ders işlediğimiz sınıf dışında vakit geçirebileceğimiz bir alan yok. Bahçemiz yok. Düz bir alan yok güvenli bir şekilde vakit geçirebileceği öğrencilerin.

K83: Sınıf mevcudun normal.22 öğrencim var. Fakat sınıfımın temizlik durumu iyi değil. Çünkü sınıf iki ayrı grup kullanmaktadır. Biz öğrenciyiz. Sabahçılar sınıfı kirli bırakıyor.

K170: Sınıf mevcutları kalabalık olmamasına rağmen yeterli personel olmadığı için sınıfların ve tuvaletlerin temizliği yetersiz. Aynı paspasla her yer siliniyor. Fakat öğretmen ve idarecilerin odaları oldukça bakımlı ve detaylı temizliği yapılıyor. Sınıflarda sadece yerler siliniyor. Ne pano ne cam ne de eşyalar silinmiyor. Tuvaletlere sifon ve peçete konulmuyor.

Sınıf öğretmenleri sınıf mevcutlarının kalabalık olması, okullarda temizlikten ve bakımdan sorumlu personel sayısının yetersiz olması nedeniyle okulun temiz ve hijyenik olmadığını belirtmiştir. Sınıfların küçük, okul binalarının eski olması, boya ve tamirat işlerinin yapılmaması nedeniyle okulun fiziki şartlarının yeterli olmadığı görüşündedir. Okullarda kütüphane ve spor salonu gibi öğrencilerin farklı becerilerinin gelişimini destekleyen faaliyet alanlarının olmadığı; malzeme ve materyal eksiklikleri ile teknolojik alt yapı ve imkanların yetersiz olduğu aktarılmıştır. Buna karşılık bazı öğretmen görüşlerinde özel okulların, devlet okullarının ve köy okullarının binalarının bakımı, temizliği, sınıf mevcutları ve fiziki olanaklarının yeterli olduğuna ulaşılmıştır. Sınıf öğretmenlerinin okullarındaki teknolojik alt yapıya yönelik görüşleri Tablo 14’te verilmiştir.

Tablo 14. Sınıf öğretmenlerinin okullardaki teknolojik alt yapıya yönelik düşünceleri

	n	%
Yeterli buluyorum.	33	17,01
Kısmen yeterli buluyorum.	92	47,42
Yetersiz buluyorum	69	35,56
Toplam	194	100

Tablo 14’e göre araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin %47,42’sinin okullarındaki teknolojik alt yapıyı (uzaktan eğitim, akıllı tahtaların yeterliliği, formatör ve teknik öğretmenlerin görevlendirilmesi vb.) “kısmen yeterli” bulduğu; %35,56’sının “yetersiz” bulduğu görülmektedir.

c) Okul Dışında Yaşanan Sorunlara Yönelik Görüşler

Araştırmanın üçüncü alt problemi “Sınıf öğretmenlerinin okul dışında yaşadığı sorunlar nelerdir?” olarak ifade edilmiştir. Bu alt probleme ilişkin bulgular hayatını kurmaya yönelik sorunlar, velilerle yaşanan sorunlar ve okulun bulunduğu bölgede yaşanan güvenlik sorunları olmak üzere üç tema altında incelenmiştir. Sınıf öğretmenlerinin mesleğe atıldığında hayatını kurmaya yönelik yaşadıkları sorunlar ve çözümüne ilişkin görüşleri Tablo 15’te verilmiştir.

Tablo 15. Sınıf öğretmenlerinin mesleğe atıldıklarında hayatını kurmaya yönelik sorunlar

Öğretmen görüşleri	f	%
Maaşların düşük olması	88	38,26
Çözüm önerisi	41	17,82
Eş durumu ataması ve aile birliğinin sağlanamaması	30	13,04
Atama sistemi sorunları	21	9,13
Sorun/öneri yok	13	5,65
Tayin süreçleriyle ilgili sorunlar	12	5,21
Cevap yok	10	4,34
Barınma ve lojman sorunu	4	1,73
Ulaşım ile ilgili sorunlar	3	1,30
Saygınlık	3	1,30

Eşit çalışma koşulları/adalet	3	1,30
Güvenlik sorunu	2	0,86
Toplam	230	100

Sınıf öğretmenlerinin mesleğe atıldıklarında hayatını kurmaya yönelik yaşadıkları sorunlar ve çözümüne ilişkin görüşleri incelendiğinde; *maaşların düşük olması* (K10, K19, K44, K58, K66), *eş durumu ataması yapılamaması ve aile birliğinin sağlanamaması* (K25, K31, K37) gibi sorunlar ile *atama sistemiyle ilgili sorunlar* (K12, K24, K35), *tayin süreçleriyle ilgili sorunlar* (K138), *kırsal kesimlerde barınma ve lojman* (K47), *ulaşım ve güvenlik sorunları* (K155), *meslekteki saygınlığa yönelik sorunlar* (K81) yaşadıkları tespit edilmiştir. Öğretmenler *eşit çalışma koşulları* (K142) talep etmiş ve belirtilen tüm sorunların çözümü için çeşitli önerilerde (K3, K6, K14, K65, K74) bulunmuştur. Bunların yanı sıra araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin %5,65'i herhangi bir sorun veya öneri belirtmemiş, %4,34'ü cevap vermemiştir. Öğretmenlerin ilgili kodlara ilişkin görüşleri şu şekildedir:

K10: Düşük maaş, okul dışında da bolca okul ile ilgili mesai harcıyıp efor sarfetmesi ancak hiçbir şekilde karşılığını alamaması...

K19: Genel olarak ekonomik sıkıntılar yaşanıyor. Bu konuda yapılması gereken devletin iyileştirme yapması.

K44: Düşük maaş alındığı için yaşam şartları yetersiz. Daha yüksek doyurucu ücret verilmeli.

K58: Ülkemizde kimse maaşından memnun değil hayat standartlarına göre maaş herkese göre farklılık gösteriyor. Lakin özel sektörde öğretmenin maaş hakkı çok fazla yeniyor ek ders ücreti ödememe fazladan mesai yapılması ve tatil günlerinin bir kısmında okulda olunması gibi. Lakin herkes hayatını idame ettirmek adına bunlara ses çıkarmıyor.

K66: Toplum içinde iyi bir yer edinebilmesi için iyi seçilmiş, mesleğe layık olan gerek bedensel gerek ruhsal gerekse zihinsel yeterliliği olan kişilerin bu mesleği yürütüyor olması gerek. Üniversiteye seçilirken bile mesleğe gönül vereceklerin seçilebileceği bir eğitim sistemine ihtiyaç var. Eş durumu ataması sıkıntısını İstanbul'da görev yaparken yaşadım. İlk atandığım görev yerinde de ailemden çok uzak olduğum için sürekli uçak seyahatlerinden dolayı, bütçeme seyahatin büyük bir bölümünün harcadığım için geçinmekte sıkıntı yaşadığımı belirtmek isterim. Meslek dışı sosyal etkinliğe (konser, hobisi varsa eğitim alma, kitap alma, gezme) önceden zorken, şimdi neredeyse geçim derdinden dolayı imkânsız olduğum kanısındayım.

K25: Eş durumu ataması geri getirilebilir. Aile düzenin bozulmaması için özel okullarda çalışan öğretmenler var.

K31: Doğru ataması olduğu için genel olarak kültüre uyum, eş durumunun olmaması nedeniyle aile bağında kopukluk ve bunun iş hayatına yansımaları, geçim kaygısı ile başka kişilerle birlikte yaşama zorunluluğu gibi sorunlar oluyor. Çözüm için eş durumu açılmalı, tüm bölgelerde atama açılmalı ki insanlar yaşamaktan mutluluk duyacağı şehirleri seçmeli zorunlu seçimler olmamalı.

K37: Eş durumu tayinlerinde daha kısa süreli ayrılıklar olmalı. Çok saçma bir ayrılık süreci ve aile birlikteliği zedeleniyor.

K12: İlk defa atama yapıldığında daha maaş almadan fazlasıyla ödeme yapılıyor. Bunun yerine ataması gerçekleşen öğretmenlere ilk maaş zamanını beklemeden ödeme yapılabilir.

K24: Kadrolu sözleşmeli ayrımını kaldırıp atama konusunda yıl süre zorunluluğunu kaldırması gerekiyor. Aksi takdirde öğretmen bulunduğu yerden mutlu olmuyor. Bu da iş verimine olumsuz yansıyor.

K35: Öğretmenler kendi mesleklerini yapabilmek için birçok sınavı geçme durumuna zorlanıyor. Bunları geçtikten sonra da atama sözü verilmiyor bu da çoğu öğretmeni en başta özel kurumlara gitmesine sebep olmaktadır. Özel kurumlar her sene öğretmen değiştirebilirim benim için sorun değil bakış açısıyla yaklaştığı için öğretmenin huzuru, mutluluğu otomatikman öğrencinin başarısıyla ilgilenmemektedir.

Öğretmenlerin atanma süreci zorlu olması ve geleceklerine umutla bakmamalarını sebep olmaktadır.

Atandıktan sonra gittikleri kurum da tek başına göreve başlama durumları olması köy okulunda tek bir öğretmen durumu insanı korkutmaktadır

K138: Batı'da kadrolar çok dolu olduğu için normal şekilde batıya gelmek çok ama çok zor. Doğu'da yeni bir hayata atılıp alınan maaşın yetersizliği ile herkesin moral bozukluğu ile derse girdiğini görüyordum.

K47: Konaklama sorunu. Özellikle kırsal kesimlerde büyük sorun.

K155: İle göre bölgeye göre sorunlar değişiyor. Kimi bölgede güvenlik üst sorunken kimi bölgede ulaşım kimi bölgede barınma büyük sorun olabiliyor

K142: Her öğretmenin (devlet veya özel farkı olmadan) eşit şartlarda ve eşit haklarda olması gerektiğini düşünüyorum. Bir sınav çalışmanın veya çalışmamanın öğretmenler ikiye ayırması doğru değil. Hepimiz aynı işi yapıyoruz, aynı okullarda okuduk.

K81: Hem maddi hem de manevi sorunları çok. Öğretmenlik mesleği hak ettiği değeri görmüyor.

K3: Atamaların aile birliğini bozmayacak şekilde düzenlenmeli. Özel okullarda da özellikle kadın öğretmenlere hamile kalmama gibi şartlar koyulması veya hamile olan öğretmeni sonraki sene sözleşme imzalamamakla tehdit edilmesi konusunda yaptırımlar olmalı.

K6: Toplumun öğretmene değer vermesi saygı duyması gerekir. Bunun için öğretmenlerin özlük haklarının iyileştirilmesi, maaşlarının da gereken düzeyde artırılması gerekir.

K14: Adil bir atama sistemi gerekiyor. Maaş olarak iyileştirme yapılmalı. Öğretmenin barınma ihtiyacı öncelikle karşılanmalı.

K65: Öğretmen odaları veya yerel oda ve dernekler kurulabilir. Sorunların çözümünde etkili olabilir.

K74: Özlük haklarının iyileştirilmesi gerekir. Meslek kanununun içi doldurulmalıdır.

Sınıf öğretmenleri atama sayılarının az olması ve atama yerleriyle ilgili sorunlar yaşadığını belirtmiştir. İlk atama yapıldığında maddi birikimleri olmadan ev kurmaya çalışmanın onları zorladığından bahsetmiştir. Atama yapıldıktan sonra hizmet süresinin uzun olması ve bu süre içerisinde eş durumu ataması/tayini yapılamamasının aile birliğini bozduğunu, bu durumun onları üzdüğünü, maddi ve manevi olarak zorladığını ifade etmiştir. Bu sorunların adil bir atama sistemi getirilerek, atamaların aile birliğini bozmayacak şekilde düzenlenerek, ilk ataması yapılan öğretmenlere il, valilik ve belediyelerin ilk 3 ay yardımında bulunarak çözüme kavuşturulabileceği önerilmiştir.

Hem özel okullarda hem de devlet okullarında çalışan öğretmenlerin aldıkları maaşların düşük olduğu, geçimlerini sağlamada zorluklar yaşadıkları görülmektedir. Öğretmenler hem maddi hem de manevi olarak yıpranmış, öğretmenlik mesleğinin hak ettiği değeri görmediği düşüncesi içerisinde.

Özlük haklarının iyileştirilmesi, maaşlarının da gereken düzeyde artırılması, tüm bu durumların siyasetten bağımsız değerlendirilmesi görüşündedir.

Araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin velilerle yaşadıkları sorunlar ve çözümüne yönelik görüşleri Tablo 16’da sunulmuştur.

Tablo 16. Sınıf öğretmenlerinin velilerle yaşadıkları sorunlar ve çözümüne yönelik görüşleri

Öğretmen görüşleri	f	%
Sorun yaşamıyorum	62	34,06
Müdahaleci veli tutumu	32	17,58
Velilerin ilgisiz olması	25	13,73
İletişimde ve dil problemi nedeniyle sorun	18	9,89
Olumsuz veli tutumu	12	6,59
Yaşanan sorunlar	12	6,59
Saygınlık	9	4,94
Bazen sorun yaşıyorum	4	2,19
Velilerin fazla beklenti içinde olması	3	1,64
Çok fazla sorun yaşıyorum	3	1,64
Velilerin bilinçsiz olması	2	1,09
Cevap yok	182	100
Toplam	13	41,94
Olumlu iletişim kurma, saygılı davranma	10	32,26
Çözümüne yönelik görüşler	4	12,40
Veli eğitimleri verilmeli	4	12,40
İdarenin ve Bakanlığın öğretmene destek olması	4	12,40
Veliyi uyarma, bilinçlendirme	31	100
Toplam		

Sınıf öğretmenlerinin velileriyle yaşadıkları sorunlara ve çözümüne ilişkin görüşleri incelendiğinde; çoğunun sorun yaşamadığı (%34,06) belirlenmiştir. Yaşanan sorunlar ise *müdahaleci veli tutumu* (K46, K58, K81), *velilerin ilgisiz olması* (K6, K35, K91), *olumsuz veli tutumu* (K9, K131), *velilerin fazla beklenti içinde* (K14, K29, K57) ve *bilinçsiz olmasından* (K3) kaynaklandığı; *iletişimde ve dil problemi nedeniyle sorunlar* yaşandığı (K99, K101, K128) ve *saygınlık* (K23, K58, K69) konusunda sorunlar yaşadıkları görülmektedir.

Yaşanan sorunların velilerle *olumlu tutumla iletişim kurma ve saygılı davranma* (K10, K35, K57), *velilere eğitimler verilmesi* (K66, K145, K187), *okul idaresinin ve Bakanlığın öğretmene destek olması* (K58) ve *veliyi uyarma, bilinçlendirme* (K3, K9) ile çözüme kavuşturulabileceği ifade edilmiştir. Öğretmenlerin görüşleri şu şekildedir:

K46: Ev hanımlarının öğretmenlik mesleğini bizden daha çok bildiklerini sanmaları çok büyük bir sorun

K58: Veliler kendilerini eğitimci sanmasalar ve her şey hakkında yorum getirmemeleri sorun yaşamamak için en önemlisi. Eğitim hakkında zerre fikri olmayan kendine göre öğretmeni eleştirebileceğini zanneden para veriyorum diye öğretmenin özel hayatını hiçe sayan, öğretmeni değersizleştiren ve saygı göstermekten yoksun olan veliler var maalesef bunun yanında bizlerin meslek aşkını arttıran velilerimiz de mevcut.

İdari birimin öğretmen destekçisi olması ve veli ile yaşanan problemlerde saygı çerçevesi aşılmadan izah edilmesi ve burada ana amacın çocuğun eğitimi olduğunun belirtilmesi sorunu çözecektir.

K81: ...ancak bazen gereğinden fazla işimize müdahil olmaya çalışıyorlar. Veli, durması gereken çizgiyi ayarlayamıyor. Velinin okul işlerine karışması beni rahatsız ediyor.

K6: Evet yaşıyorum. Eğitim öğretimde en önemli basamak ailedir. Çalıştığım bölgede aile çocuğun eğitimde sorumluluk almıyor ve öğretmene hiç yardımcı olmuyor.

K35: Velilerimle sorun çok sık yaşıyorum. Sadece özel kuruma gönderen Veli'nin bakış açısı çocuğuyla hiç ilgilenmesinin gerekli olmadığı oluyor. Bir öğretmen olarak en başta bunu kabul etmediğini eğitim-öğretim sürecinin okulda başlayıp evde de devam etmesi gerektiğini sürekli aktarıyorum. Çok sık iletişim kurmak ve açık sözlü olmak çözümüm olabilir.

K91: Bazı velilerim oldukça ilgisiz, veli toplantılarına bile katılmıyorlar. Özellikle bu velilerimle telefon görüşmeleri yapmaya özen gösteriyorum.

K9: Günümüzün velileri oldukça kaprisli her şeyi bildiğini sanan fakat bir şey bilmeyen şımarık tavırlar ve gerçek anlamda sorumsuz tavırlar sergilemektedirler. Velinin duracağı yer ve eğitime karışamayacağı bilinci kazandırılmalı gerekirse bu çizgi aşımında gerekirse kibarca hissettirilmeli ve öğretmen ve öğretmenlik mesleğinin arkasında durulmalıdır. Öğretmenlik mesleğinin itibarı tekrar geri kazandırılması için çalışmalar yapılmalıdır.

K131: Velilere sadece kendi çocuklarının özel olmadığı diğer çocukların her birinin de özel olduğu düşüncesi yerleştirilmeli. Veli çocuğunu mutlaka dinlemeli ama bir de yaşanan durum neyse bir de sınıf öğretmeninden olayı dinlemelidir. Çocuklar ne yazık ki olayları yanlış anlatmakta, veliler de çocuğunun anlattığıyla öğretmene, okula veya diğer çocuğun velisine tepki göstermektedir.

K14: Yapılamayacak istekler konusunda sorun yaşıyor. Çocuklara özel ilgi de istiyorlar. Saygılı olunmalı, iyi niyetli davranılmalıdır.

K29: Özel okullarda velinin beklentisi fazla. Bu beklentinin düzenlenmesi gerekir.

K57: Sorundan ziyade ilginç beklentiler veya minik talepler söz konusu olabiliyor. En fevri velilerimle dahi bir mesele sorun boyutuna ulaşmadan iletişim ve uygulama yoluyla anlaşabiliyorum.

K3: Velilerin öğretmeni geç saatlerde rahatsız etmesi en sık yaşanan sorunlardan. Velilerin, öğretmenlerin de bir özel hayatı olduğu ve mesai bitiminde önemli bir şey olmadığı sürece mesaj atma ya da arama yapmamaları gerektiği konusunda bilinçlendirilmeli ve bu konuda idareciler de öğretmene destek olmalı.

K99: Velilerimle dil ve kültür farklılığından dolayı zaman zaman iletişim problemleri yaşıyorum. Maalesef bunun bir çözümü yok, çünkü oturmuş bir zihniyet oluyor çoğu zaman karşınızda. Tek çözüm yolum; onların gözünden olayları bakmaya çalışıp onların daha rahat anlamlandıracağı şekilde konuşacaklarımı aktarmak oluyor.

K101: Eğitim seviyesinin giderek azalması, iletişime etki etmektedir, bu da karşılıklı iletişiminizi zayıflatır.

K129: Yabancı uyruklu velilerimiz ile dil bilmedikleri için iletişim kuramıyoruz. Onlara da ayrı olarak dil eğitimi verilebilir ya da her okulda çevirmen olabilir.

K23: Evet yaşıyorum. VASFİMİZ giderek azaldığı için veliler tarafından da pek bir saygınlığımız kalmadı.

K69: Sorun yaşadığım veliler: Öğretmeni "EMİR ERİM RAMAZAN" olarak gören, haddini aşan ve öğretmeni sürekli ŞİKAYET etmekle tehdit edenlerdir. Maalesef öğretmenlik mesleğinin saygınlığı yerlerde sürünüyor

K10: Zaman zaman yaşıyorum. Konuşarak ortak noktaya varmaya, çözüm üretmeye çalışıyorum. Her ne olursa olsun yapılan her şeyin öğrenci yararına yaptığımı vurgulayarak açıklıyorum.

K66: Velilerimle sorun yaşamıyorum. süreci iyi yönettiğimi düşünüyorum. Yeni nesil velilerim, sosyal medyadaki eğitime dair konuşan her kişinin (ehli olmayanlarında dahil) bilgilendirmeleri sebebiyle bilgi kirliliği yaşadıklarını, hangisinin olması gereken olduğunu farkedemeyip, hassasiyetlerinin arttığı kanısındayım. ailelere çocuk doğurmayı planladıkları süreçle birlikte aile ve sosyal sorumluluk bakanlığının eğitim sürecine tabi tutması gerektiğini, zihinsel, ruhsal, bedensel gelişime dair eğitimler vermesinin çözüm olabileceğini düşünüyorum.

K145: Velilerin eğitim konusunda daha fazla bilinçlendirilmesi gerekiyor ve buna yönelik seminer ve benzeri etkinlikler düzenlenebilir.

K187: Bazı velilerin ilgisizliği yüzünden istenen düzeyde bir başarı elde edemiyorum. Velilere bu konunun önemi hakkında bir eğitim verilebilir.

Sınıf öğretmenleri velilerin çocuklarıyla yeterince ilgilenmediğini ve sorumluluk almadığını, öğretmenin süreçlerine ve sınıf içi durumlara fazlaca müdahalede bulundukları, yapılması mümkün olmayan isteklerde bulunduklarını belirtmektedir. Yabancı uyruklu velilerle dil problemi nedeniyle iletişim sorunları yaşadıklarını, bazı velilerin öğretmenlerle iletişim kurarken üslubuna dikkat etmediği, öğretmenlik mesleğinin saygınlığının azaldığı ve kendilerini değersiz hissettiklerini ifade etmektedir. Belirtilen sorunların çözümünde ise velilerle olumlu ve yapıcı iletişim kurmak, iş birliği içinde olmak, velilerin farkındalıklarının artmasına yönelik eğitim almaları gerektiği yer almıştır.

Araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin okulunun bulunduğu bölgede yaşadığı güvenlik sorunlarına yönelik görüşleri Tablo 17’de sunulmuştur.

Tablo 17. Sınıf öğretmenlerinin okulunun bulunduğu bölgede yaşadığı güvenlik sorunları

Öğretmen görüşleri	f	%
Herhangi bir sorun yaşamıyorum	155	79,89
Sorun yaşıyorum	6	3,09
Veli tehdidi	6	3,09
Güvenlik görevlisinin olmaması	6	3,09
Taciz ve takip edilme	5	2,57
Sınır köyü olması	5	2,57
Hırsızlık	4	2,06
Cevap yok	4	2,06
Trafik güvenliği	2	1,03
Başboş sokak hayvanları	1	0,51
Toplam	194	100

Sınıf öğretmenlerinin görüşleri incelendiğinde, büyük çoğunluğu (%79,89) okullarının bulunduğu bölgede herhangi bir güvenlik sorunu yaşamadığını belirtmiştir. Yaşanan sorunların *veli tehdidi* (K126, K140, K192), *okullarda güvenlik görevlisinin olmaması* (K108, K109), *taciz ve takip edilme* (K28, K135), *hırsızlık* (K56, K154) ve *sınır köyü olması* (K15, K24) gibi durumlardan kaynaklandığı görülmektedir. Öğretmen görüşleri şu şekildedir:

K126: Veliler çok tehditkâr

K140: Bazen kavgalar oluyor. Yetişkinler arasında. Öğretmeni tehdit eden veli de oldu.

K192: Bir veli yeni öğretmenken öğrencisine kızdığım için yolumu kesmişti ve tehdit etmişti.

K108: Okullarda güvenlik görevlileri yok bu zaten başlı başına bir sorun

K109: Sokak kapısından Öğren ci kalkıp gitse kimsenin haberi olmayabilir okullara güvenlik görevlisi gerekiyor.

K28: Ben yaşamadım öğrencim yaşadı. Maalesef taciz.

K135: Var. Bazen araba ile takip ediliyorum.

K56: Şantiye alanında yaşanan hırsızlık nedeniyle bıçaklı kavgaya tanıklık ettik.

K154: Hırsızlık olayları dışında güvenlik sorunu yaşanmıyor.

K15: Göçmen ağırlıklı bir mahallede görev yapıyorum. Şiddet yaralama ve zarar alışkanlıklar çok yüksek oranda. Güvenlik güçleri bu konuda daha hassas olabilir.

K24: Sınır 13 km uzaklıktayız. Bu tedirgin ediyor. Ama herhangi bir güvenlik tehdidiyle bizzat karşılaşmadık.

d) Mesleki Gelişimle İlgili Sorunlara Yönelik Görüşler

Araştırmanın dördüncü ve son alt problemi “Sınıf öğretmenlerinin mesleki gelişimle ilgili yaşadığı sorunlar nelerdir?” olarak ifade edilmiştir. Bu alt probleme ilişkin bulgular alandaki yenilikleri takip etmeye yönelik görüşler, hizmet içi eğitim çalışmalarına yönelik görüşler ve hizmet öncesi (ön lisans, lisans) eğitimin kazandırdığı donanıma yönelik görüşler olmak üzere üç tema altında incelenmiştir.

Sınıf öğretmenlerinin mesleki gelişimlerini devam ettirmek için alandaki yenilikleri takip etmeye yönelik düşünceleri Tablo 18’de verilmiştir.

Tablo 18. Sınıf öğretmenlerinin alandaki yenilikleri takip etmeye yönelik düşünceleri

	n	%
Sıklıkla	110	56,70
Kısmen	80	41,24
Hiç	4	2,06
Toplam	194	100

Tablo 18 araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin mesleki gelişimlerini devam ettirmek için alandaki yenilikleri takip etmeye yönelik düşüncelerini göstermektedir. Buna göre sınıf öğretmenlerinin %56,70’inin mesleki gelişimlerini devam ettirmek için alandaki yenilikleri “sıklıkla”; %41,24’ünün ise “kısmen” takip ettiği görülmektedir.

Sınıf öğretmenlerinin hizmet içi eğitim çalışmalarının yeterliliğine yönelik düşünceleri alınmış ve Tablo 19’da sunulmuştur.

Tablo 19. Sınıf öğretmenlerinin hizmet içi eğitim çalışmalarının yeterliliğine yönelik görüşleri

	n	%
Evet	25	12,89
Kısmen	96	49,48
Hayır	73	32,63
Toplam	194	100

Tablo 19’a göre araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin çoğunluğu (%49,48) hizmet içi eğitim çalışmalarını “kısmen yeterli” bulmakta; %32,63’ü ise yeterli bulmamaktadır. Bu durumu açıklamaya yönelik olarak öğretmenlerden hizmet içi eğitim çalışmalarının online/video izleme şeklinde olmasına yönelik görüşleri alınmış ve Tablo 20’de verilmiştir.

Tablo 20. Sınıf öğretmenlerinin hizmet içi eğitim çalışmalarının online/video izleme şeklinde olmasına yönelik görüşleri

Öğretmen görüşleri	f	%
Görüş bildirilmemiş	60	30,45
İyi/olumlu	45	22,84
Faydalı/verimli değil	19	9,64
Yüz yüze olmalı	17	8,62
Etkili değil	15	7,61
Yeterli değil	13	6,59
Kısmen iyi	7	3,55
Konu seçimi/içerik daha iyi olmalı	6	3,04
Sıkıcı	6	3,04
Zaman açısından ekonomik	5	2,53
Hizmet içi eğitim almadım	2	1,01
Süre uzun	2	1,01
Toplam	197	100

Tablo 20'ye göre araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin %30,45'i herhangi bir görüş belirtmemiştir. Öğretmenler hizmet içi eğitim çalışmalarının online/video izleme şeklinde olmasına yönelik olumlu tutum içerisinde (K93, K118, K182, K186), zaman açısından ekonomiklik sağladığı (K81, K133, K189) düşüncesindedir. Bununla birlikte eğitimlerin faydalı ve verimli geçmediğini (K24, K66, K189), etkili olmadığını (K95, K99, K128, K170), yüz yüze olması gerektiğini (K12, K89, K131), konu seçimlerinin ve içeriklerin daha iyi olabileceğini (K172) belirten görüşler de bulunmaktadır. Sınıf öğretmenlerinin görüşleri aşağıda verilmiştir:

K93: İçerik ve sunum yeterli ve geniş kapsamlı olduğunda bir sorun görmüyorum.

K118: Seminer dönemi online videoları son 1 yıldır harika, en az 5 tanesini izliyorum. Normalde 1 tane izlememiz yeterli ama bir şeyler öğrenmek adına bolca izliyorum. İyi, yeterli buluyorum.

K182: Çok daha rahat. Dijital çağda eğitimlerin uzaktan eğitim ile verilmesi çağa ayak uydurmaktır.

K186: Online olması istediğimiz zaman istediğimiz yerde kendimizi geliştirme imkânı sunması güzel bir avantaj sunuyor. Bir yandan eleştirmek gerekirse uygulamaların bazılarını yüz yüze yapmak daha aktif olmamızı sağladığı için öğrendiğimiz bilgileri kalıcı hale getirebiliyor ve uygulanabilirliğini arttırabiliyor. Bu yüzden artıları olduğu gibi bu denli eksiklikleri de var.

K81: Zaman açısından faydalı ancak bazılarının gereksiz olduğunu düşünüyorum.

K133: Zaman açısından faydalı fakat dezavantajları da mevcut

K24: Hizmet içi eğitimlerin hiçbir yararı olduğunu düşünmüyorum. Kesinlikle verimsiz geçiyor ve öğretmenin kendini geliştirmesinin yolu da bu değil bence. Öğretmenlik seminer aldıkça gelişecek bir meslek değil...

K66: Bir öğretmenin anlatım yoluyla ders işlemesi, çocuğuna ne kadar fayda sağlıyorsa, online video izleyerek hizmet içi eğitim de öğretmene o kadar fayda sağlıyor :)

K189: Zamana uygunluk açısından yararlı buluyorken, alınan verim konusuna yönelik aynı yorumu yapamayacağım.

K95: Online eğitimlerin etkili olduğunu düşünmüyorum çünkü insanlar izlemeyen geçiyorlar.

K99: İçerikler güzel fakat uzaktan/online olması etkililiği düşürdüğünü düşünüyorum.

K128: Canlı yayın olarak katılınabilse daha verimli olabilir. Video olduğunda biraz sıkıcı olabiliyor.

K170: Eğitimler çok uzun ve sıkıcı. Konular yenilikçi olsa bile zorunlu bir şekilde her fırsatta eğitim almak zorunda olmak ve konuları kendimizin seçememesi çok kötü. Herkes aynı eğitimi almak zorunda, halbuki belki de ben başka bir alanda eğitim almak istiyorum ya da başka bir alanda kendimi yetersiz görüyorum...

K12: Hizmet içi eğitimlerim, video paylaşımı yerine tartışma ortamı içinde alınmasının daha faydalı olacağını düşünüyorum.

K89: 19. yy. uygulamaları olarak görüyorum. Eğitimlerin yüz yüze ve uygulamalı olarak verilmesi gerekir. Ayrıca öğretmenin bu atölye tarzı eğitimlere katılma süreleri ek ders ücretiyle desteklenirse öğretmenlerin katılımı kendiliğinden sağlanmış olur. Hakçası da budur, eğitimler de meslekte harcanan mesailerdir.

K131: Özellikle pandemi dönemi için iyi bir uygulamaydı ama yaparak yaşayarak uygulamalı eğitimler daha iyi olacaktır.

K172: Daha farklı alanlarda ve daha interaktif olmalı.

Araştırmaya katılan sınıf öğretmenleri hizmet içi eğitimlerin online yapılmasının içerisinde bulunulan çağın yeniliklerine ayak uydurmayı sağlaması, eğitimlere ulaşmakta kolaylık ve zaman açısından ekonomiklik sağlaması nedenleriyle olumlu değerlendirmektedir. Buna karşılık online eğitim videolarının uzun ve sıkıcı olması nedeniyle verimli geçmediği, öğretmenler üzerinde etkili olmadığı görüşleri de bulunmaktadır. Sınıf öğretmenleri etkileşimin daha fazla olması, uygulama imkânı ve tartışma ortamı sağlaması açısından hizmet içi eğitimlerin yüz yüze ve etkileşimli yapılmasını tercih etmektedir.

Sınıf öğretmenlerinin hizmet öncesi (ön lisans, lisans) eğitimin mesleğe başladıklarında yeterli donanım kazandırmasına yönelik düşünceleri alınmış ve Tablo 21’de sunulmuştur.

Tablo 21. Sınıf öğretmenlerinin hizmet öncesi eğitime yönelik düşünceleri

	n	%
Yeterli donanımı kazandırdı.	31	15,98
Yeterli donanımı kısmen kazandırdı	94	48,45
Hiç donanım kazandırmadı.	69	35,57
Toplam	194	100

Tablo 21’e göre, araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin %48,45’i hizmet öncesinde (ön lisans, lisans) aldıkları eğitimin mesleğe başladıklarında yeterli donanımı “kısmen” kazandığını; %35,57’i ise “hiç” donanım kazandırmadığını düşünmektedir. Bu durumu açıklamak için öğretmenlerden ön lisans ve lisans eğitiminin niteliğine yönelik görüşleri alınmış ve Tablo 22’de verilmiştir.

Tablo 22. Sınıf öğretmenlerinin hizmet öncesi eğitimin niteliğine yönelik düşünceleri

Öğretmen görüşleri	f	%
Görüş belirtilmemiş	59	29,79
Uygulama/staj ağırlıklı olmalı	41	20,70
Yeterli değil	40	20,20
İçerik teorik kalıyor	11	5,55
Yeterli	10	5,05
Akademik kadronun donanımı	9	4,54
Meslek yaşantısına yararlı	9	4,54
Ders içerikleri değiştirilebilir/güncellenebilir	7	3,53
Öğretmenliğe tam olarak hazırlamıyor	6	3,03
Alan dışı eğitim alma	4	2,02
Kısmen yeterli	2	1,01
Toplam	198	100

Tablo 22'ye göre araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin %29,79'u herhangi bir görüş belirtmemiştir. Öğretmenler hizmet öncesi eğitimin niteliğinin yetersiz olduğu (K44, K66, K80, K149), öğretmenliğe tam olarak hazırlamadığı (K21, K45), lisans eğitimlerinin uygulama/staj ağırlıklı olması gerektiği (K6, K7, K60, K186), ders içeriklerinin teorik kaldığı (K121, K141), değiştirilebileceği veya güncellenebileceği (K7, K66, K153), akademik kadronun donanımının lisans eğitimi için önemli olduğu (K69, K85) düşüncesindedir. Bununla birlikte aldıkları lisans eğitiminin yeterli (K39, K112, K184) ve meslek yaşantısına yararlı (K4, K35, K91) olduğunu düşünen sınıf öğretmenleri de bulunmaktadır. Öğretmenlerin hizmet öncesi (ön lisans ve lisans) eğitime görüşleri aşağıda verilmiştir:

K44: Belli başlı eğitim fakülteleri dışında lisans eğitiminin oldukça yetersiz olduğunu gözlemledim. Çoğu arkadaşım kpssye hazırlanırken teorik bilgileri öğrendiklerini ifade etti, lisanstan hiçbir şey almamışlar.

K66: Ön lisansla öğretmenlik mesleğinin yapılamayacağını düşünüyorum. Çağın getirdiği şekilde lisans eğitimi tamamlama şartı koymalılar önlisans mezunu olanlara. Lisans eğitiminin de uygulamadan uzak, kitap bilgisi olduğunu; asıl eğitim öğretim faaliyetinin sahada şartları görerek yapıldığını düşünüyorum. Lisans süresinde özellikle sınıf öğretmenlerinin köy birleştirilmiş sınıf stajlarının mutlaka olması gerektiği, lisans boyunca bir müzik aletinin öğretilmesinin zorunlu olması gerektiği (üçra yerlerde bir uğraş olması ve öğrencilerine de bu anlamda yol göstermesi anlamında) öğretmen adaylarına fayda sağlayacağı kanısındayım.

K80: İyi nitelikli bir eğitim aldığımı düşünüyorum.

K149: Akademik yenilikleri takip etmek için lisans eğitimi yetersiz kalıyor kalıplaşmış bilimsel bilgi yerine yenilikçi bilgiler edinmek gerekiyor bilim okur yazarı öğretmenlerin yetiştirilmesi gerektiğini düşünüyorum

K21: Göreve başlamadan önce çok eksikmişim, göreve başlayınca öğrendim birçok şeyi

K45: Üniversitedeki eğitim anlamında çok fazla katkı sağlamadı. İşin içine girmeden eksiklerinizi göremiyorsunuz.

K6: Eğitim fakülteleri öğretmenlik uygulamalarında çok yetersiz. Staj programları genişletilebilir.

K7: -Hizmet öncesi eğitimde, öğretmenlik uygulaması dersinin 2. sınıftan itibaren uygulanması öğretmenlerin mesleğe başladıklarında hazırbulunuşluklarını olumlu etkileyeceği kanısındayım.

-Birde eğitim fakültelerinde mutlaka doğru türkçe konuşma veya diksiyon derslerinin mutlaka olması gerektiği düşüncesindeyim.

K60: Lisans eğitiminde ise daha uygulamaya yönelik eğitimlere ağırlık verilmeli. Mesleğe başladığında üniversitede öğrendiğimizden çok farklı durumlarla karşılaşırız.

K186: Mesleğe başlarken yeterli düzeyde bilgi sahibi oluyoruz. Ancak eğitim çalışanlar olarak biliyoruz ki her eğitim mahalleden mahalleye bile değişkenlik gösterebildiği için ülkemize ve bölgelerine özgü çalışmaların artırılması ve modern tekniklerin uygulanabilmesi açısından yöreselleştirme, uygulama kolaylığını arttırmasına yönelik çalışmalarla daha verimli olabileceğini düşünüyorum.

K121: Bölümle alakası olmayan ileri derece bazı alan derslerini gereksiz buluyorum. Bunların aksine daha çok pedagojik ağırlıklı öğretme ve kişisel gelişim öğretmen gelişimi üzerine derslerin olması gerekli buluyorum. Öğretmenlerin daha dinamik olmaları için önce onları eğitirken bu yetkiliği kazandırmak gereklidir diye düşünüyorum.

K141: Daha çok tecrübe kazandırabilir. Gerçek sorunlarla ilgili örnekler ve çözümler öğretilir. Teori çok fazla gerçeğe uygun değil.

K153: Ülkemizde hala global anlamda öğretmen yetiştiren bir eğitim planlaması yok. Program güncel, esnetilebilir ve dinamik değil.

K69: Ön lisans, lisans eğitimi verecek akademik personelin mutlaka ama mutlaka işin mutfağından geçmesi gerekiyor. MEB'e bağlı farklı okul tiplerinde en az 2 yıllık görev yapmaları gerekiyor.

Üniversitede anlatılanların büyük çoğunluğunun pratikte karşılığı yok. Biraz saçma ve komik bir durum aslında.

K85: Lisans eğitiminin kalitesini belirleyen uygulanan eğitim programının yanında akademik kadroların yeterliliği ve katkısı olarak görüyorum ki Türkiye de bunun da bir sıkıntı olduğunu düşünüyorum.

K39: ... üniversitesi eğitim fakültesi mezunuyum. Gerek ders bilgisi gerekse formasyon konusunda gerekli donanıma sahip olarak mezu olduk.

K112: Türkiye deki üniversitelerde eğitim fakültelerinin donanımlı olduğunu düşünüyorum

K184: Kaliteli ve doğru bir eğitim alan biri için lisans yeterlidir diye düşünüyorum.

K4: Kendimce aldığım eğitimin her an karşıma çıktığını ve hemen müdahale edebildiğimi fark ediyorum.

K35: Mezun olduğumda süreçte özel okullara başvurup ilk ay içerisinde işe başladım.

Sınıfım oldu. Ve okuma-yazma sürecinde çocuklarımla tanışmış oldum. Araştırmayan veya okulunda yeterli donanımı sağlamamış bir öğretmen olsam süreçte çocukları bocalatma yanlış öğretme gibi durumlar yaşanabilirdi.

K91: Aldığım eğitimin niteliği mesleğe başlarken oldukça yeterliydi.

Araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin hizmet öncesinde aldıkları lisans ve ön lisans eğitimlerinde ders içeriklerinin fazlaca teorik olduğu, uygulama ve staj derslerinin artırılması gerektiği, alınan eğitimin öğretmenliğe hazırlamada yeterli olmadığı belirtilmiştir. Ders içeriklerinin veli ile iletişim,

diksiyon, bir enstrüman öğrenme ve içinde bulunulan çağın gerektirdiği yeniliklere uyum sağlayacak donanımı kazandırmak üzere güncellenebileceği önerilmiştir. Buna karşılık aldıkları lisans eğitiminin öğretmenlik mesleğine hazırlamada etkili ve yararlı olduğunu, gerekli donanımı kazandırdığını belirten öğretmenler de bulunmaktadır.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Sınıf öğretmenlerinin yaşadıkları güncel sorunların belirlenmesi amacıyla gerçekleştirilen bu araştırmanın bulgularından hareketle bazı sonuçlara ulaşılmıştır. Sınıf öğretmenlerinin yaşadıkları güncel sorunlar ‘özlük haklarıyla ilgili, okul içinde yaşanan, okul dışında yaşanan ve mesleki gelişimle ilgili yaşanan sorunlar’ başlıkları altında incelenmiştir. Sınıf öğretmenlerinin deneyimlerine dayalı olarak elde edilen bulgular bu bölümde yorumlanıp tartışılmış, sonuçlar değerlendirilip önerilerde bulunulmuştur.

Sınıf öğretmenlerinin özlük haklarıyla ilgili yaşadığı sorunlara ilişkin bulgular sınıf öğretmenlerinin mali haklarıyla ilgili sorunları, öğretmen istihdamı ve kariyer basamaklarına yönelik sorunları ve örgütlenme sorunları olmak üzere üç tema altında incelenmiştir.

Mali haklarla ilgili sorunlarla ilgili olarak, araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin maaşlarını yeterli bulmadığı görülmektedir. Bu bulgu Tekişık (1987) tarafından yapılan çalışmada da ortaya konulmuş ve öğretmenlerin maaşlarını düşük bulduğu sonucuna ulaşmıştır. Araştırmada, Devlet tarafından öğretmenlere maaş dışında sağlanan kırtasiye ödeneği, lisansüstü eğitim olanağı ve öğretmen evlerinde konaklama gibi olanaklar da yetersiz bulunmaktadır. Sağlam ve Çiçek Sağlam (2005) yaptıkları çalışmada öğretmenlere ödenen ücret ve sağlanan olanakların yeterli düzeyde olmadığı sonucuna ulaşmışlardır. Öğretmenler dershanede çalışma, özel ders verme vb. ek işleri yapamamalarını da sorun olarak görmektedir. Başaran (2000), çalışmasında öğretmenlerin eğitim sisteminin dışında iş bulamama ve sayıca çok olmalarının öğretmenleri hak ettiklerinden daha az maaşla çalışmaya razı ettiğini belirtmiş öğretmenlere emeklerinin karşılığını verememenin eğitimin maliyeti ile birlikte niteliğini de düşürdüğünü belirtmiştir. Ayrıca araştırmaya katılan öğretmenler mesleklerinin toplum içinde saygınlığının alt düzeyde bulunduğunu belirtmiştir.

Öğretmen istihdamı ve kariyer basamaklarına yönelik ile ilgili sorunlar bağlamında araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin büyük çoğunluğu “sözleşmeli, kadrolu ve ücretli öğretmenlik” ayrımını bir sorun olarak gördüğünü belirtmiştir. Yaraş ve Turan (2021) yaptıkları çalışmada ücretli öğretmenlik sisteminin sınıf öğretmenlerinin karşılaşılma sıklığı yüksek olan sorunları arasında yer aldığını belirtmiş, ücretli öğretmenlik uygulaması ile öğretmen açığına çözüm getirilmesinin sınıf öğretmenleri tarafından sorun olarak ortaya konulduğunu belirtmişlerdir. Sınıf öğretmenlerinin öğretmenlik yasası bağlamında tartışılan "uzman öğretmenlik ve başöğretmenlik" sınıflamasını doğru bulup bulmamalarına yönelik görüşleri incelendiğinde ise bu sınıflamanın doğru olmadığını düşündükleri görülmektedir.

Sınıf öğretmenleri sendika, mesleki dernek vb. konularda bir araya gelme ve örgütlenme sorunlarının olduğunu düşünmektedir. Öğretmenlerin örgütlenmesinde daha fazla birlik ve çözüm odaklı bir yaklaşım içinde olunması, siyasi görüşlerden bağımsız olarak öğretmenlerin özlük haklarını iyileştirmeye yönelik tek bir çatı altında birleşilerek hem özel okullarda hem de devlet okullarında görev yapan öğretmenlerin bu haklardan aynı şekilde faydalanabilmelerinin sağlanması için sağlıklı bir ortam oluşturulması gerektiği ve öğretmenlerin buna yönelik talepleri olduğu görülmektedir. Bu bulgu Erdem

(2010) tarafından yapılan çalışmanın bulgularıyla örtüşmektedir. Bu çalışmada öğretmen sorunlarının toplumun diğer kurum ve bireyleri tarafından bilinmesi ve çözümü konusunda duyarlılık oluşturulması için MEB, eğitim sendikaları ve derneklerin iş birliği yapması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

Sınıf öğretmenlerinin okul için yaşadığı sorunlara ilişkin bulgular okul yöneticileriyle yaşanan sorunlar, öğretmenlerle yaşanan sorunlar, okuldaki rehberlik hizmetine yönelik görüşler, öğretim programı, öğretim materyalleri ve teknolojik alt yapıya yönelik görüşler ve okulun fiziki şartlarına yönelik görüşler olmak üzere beş tema altında incelenmiştir.

Cemaloğlu ve Erdemoğlu Şahin (2007) tarafından yapılan çalışmada öğretmenlerin okul yönetimi tarafından takdir edilmelerinin öğretmenlerin başarısını olumlu yönde etkilediği belirtilmiştir. Araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin okul yöneticileriyle yaşadıkları sorunlar incelendiğinde, okul yöneticilerinin baskıcı bir tutum sergilediği, adaletli davranmadığı ve demokratik bir tutum sergilemediği, iletişimsizlik nedeniyle sorunlar yaşadıkları, okul yöneticilerinin donanım eksikliği olduğu, yöneticilerin öğretmene değer vermediği, veliye yönelik tutum sergiledikleri, görev dağılımına ilişkin sorunlar ve fiziki koşulların yetersizliğine yönelik sorunlar yaşandığına ilişkin görüş bildirmişlerdir. Yaşanan sorunların çözümü için okul yöneticilerinin iletişime açık olmaları, öğretmene daha çok değer vermeleri ve destekleyici tutumda olmaları gerektiği belirtilmektedir. Ayrıca okul yöneticilerinin hizmet içi eğitim alarak göreve başlamaları konusu da önerilmiştir.

Okuldaki rehberlik hizmetlerine yönelik görüşler ile ilgili olarak araştırmaya katılan sınıf öğretmenleri okullarda rehber öğretmen olmadığını, rehber öğretmen olsa bile kalabalık mevcuttan dolayı yeteri kadar destek alamadıklarını, rehber öğretmenlerin donanım yetersizliklerinin olduğunu, sınıf öğretmeniyle iletişim sorunları yaşandığını, rehberlik hizmetlerinin yetersiz olduğunu ifade etmiştir. Bununla birlikte rehberlik hizmetine yönelik sorun yaşamadığını, süreçlerin olumlu ilerlediğini belirten görüşler de yer almaktadır. Sınıf öğretmenlerinin görüşleri arasında okullarındaki rehberlik hizmetlerine yönelik yaşadığı sorunlara ilişkin çözüm önerileri de bulunmaktadır. Öğretmenler, her okulda öğrenci sayısına bakılmaksızın en az bir rehber öğretmen olması gerektiğini ve rehber öğretmen bulunmayan okullara görevlendirme yapılması gerektiğini belirtmiştir. Ayrıca rehber öğretmenlerin mesleki açıdan gelişmesine yönelik çalışmalar yapılmalı, sınıf öğretmeniyle iletişim ve iş birliği içinde olmaları, velilere seminerler verilerek bilinçlenmelerini sağlamaları ve rehber öğretmenlerin çocukların ihtiyaçlarına yönelik daha fazla çalışmalar yapmaları gerektiği ifade edilmiştir.

Sınıf öğretmenlerinin öğretim programı, öğretim materyalleri ve teknolojik alt yapıya yönelik görüşleri incelendiğinde, ders kitaplarının ve öğretim programının yetersiz olduğu, öğretim programının yaş grubuna uygun olmadığı, müfredatın yoğun olduğu ve kitapların yoğun bilgi içerdiği, ders kitaplarının geliştirilebilir nitelikte olduğu ve etkinliklerin artırılması gerektiği, müfredatı yetiştiremedikleri, ders içeriklerinin çağa uygun, yenilikçi olmadığı, içeriğin sadeleştirilmesi gerektiği, ders kitaplarında amaç dışı öğeler bulunduğu ve öğretim programıyla uyuşmadığı ifade edilmiştir. Bu bulgu Güler vd. (2020) tarafından yapılan çalışmanın bulgularıyla paralellik göstermektedir. Güler vd. (2020) çalışmasında öğretmenlerin öğretim süreci ile ilgili karşılaştıkları problemler ile ilgili araç-gereç yetersizliğinin bir problem olarak görüldüğünü ifade etmiştir. Anılan vd. (2015), yaptıkları çalışmada materyal ve teknoloji yoksunluğunu sınıf öğretmenlerinin yaşadığı sorunlar arasında belirtmişlerdir. Taşkaya vd. (2015) de yapmış oldukları çalışmada, sınıf öğretmenlerinin okul içinde yaşadıkları sorunlarla ilgili olarak: donanım

ve eğitim materyali eksikliği problemi, okul fiziki şartlarının yetersizliği ve okulların devlet tarafından maddi olarak yeterince desteklenmemesi sorunlarını dile getirmişlerdir. Bununla birlikte öğretim programı ve ders kitaplarının yeterli ve iyi düzeyde olduğunu bildiren görüşler de bulunmaktadır. Sınıf öğretmenleri öğretim programlarının oldukça yoğun bilgi içerdiğini, kazanımların dengesiz dağıldığını ve müfredatı yetiştirmekte kaygı yaşadıklarını ifade etmiştir. Müfredatın öğrencilerin yaş grubu ve hazır bulunuşluk düzeylerine göre sadeleştirilmesi gerektiği konusunda önerilerde bulunmuştur. Ders kitaplarının etkinlikler ve tekrar çalışmaları açısından yetersiz olduğunu, içeriklerinin ise uygun, işin uzmanı kişiler tarafından gözden geçirilip çağa uygun ve yenilikçi yaklaşımlar doğrultusunda geliştirilmesi gerektiğini belirtmiştir. Buna karşılık kazanımların öğrencilere uygun olduğuna, öğretim programının öğrencilerin araştırmasına ve sorgulamasına fırsat verdiği, özgüvenli ve yaratıcı bireyler olarak yetişmelerini sağladığına yönelik olumlu görüşler de bulunmaktadır. Araştırmaya katılan sınıf öğretmenleri okullarındaki teknolojik alt yapıyı (uzaktan eğitim, akıllı tahtaların yeterliliği, formatör ve teknik öğretmenlerin görevlendirilmesi vb.) “kısmen yeterli” bulduğu görülmektedir. Bu bulgu Güler vd. (2020) tarafından yapılan çalışmanın bulgularıyla paralellik göstermektedir. Güler vd. (2020) çalışmasında öğretmenlerin öğretim süreci ile ilgili karşılaştıkları problemler ile ilgili araç-gereç yetersizliğinin bir problem olarak görüldüğünü ifade etmiştir. Taşkaya ve Turhan (2015) da yapmış oldukları çalışmada, sınıf öğretmenlerinin okul içinde yaşadıkları sorunlarla ilgili olarak: donanım ve eğitim materyali eksikliği problemi, okul fiziki şartlarının yetersizliği ve okulların devlet tarafından maddi olarak yeterince desteklenmemesi sorunlarını dile getirmişlerdir.

Öğretmenlerin sınıf mevcutları ve okulun fiziki şartlarıyla ilgili görüşleri incelendiğinde, sınıfların küçük, okul binalarının eski olması, boya ve tamirat işlerinin yapılmaması nedeniyle okulun fiziki şartlarının yeterli olmadığı görülmektedir. Okullarda kütüphane ve spor salonu gibi öğrencilerin farklı becerilerinin gelişimini destekleyen faaliyet alanlarının olmadığı; malzeme ve materyal eksiklikleri ile teknolojik alt yapı ve imkanların yetersiz olduğu aktarılmıştır. Buna karşılık bazı öğretmen görüşlerinde özel okulların, devlet okullarının ve köy okullarının binalarının bakımı, temizliği, sınıf mevcutları ve fiziki olanaklarının yeterli olduğuna ulaşılmıştır. Göksoy ve Argon (2014) tarafından yapılan çalışmada kalabalık sınıfların öğretmenler tarafından en fazla stres yaşadıkları sorun olarak ortaya konulmuştur.

Yapılan araştırmada sınıf öğretmenlerinin verdikleri yanıtların çoğunda, zümreleriyle veya branş öğretmenleriyle sorun yaşanmadığı görülmüştür. Yaşanan sorunlar incelendiğinde öğretmenler arasında hırs ve rekabet ortamının oluştuğu, bazı öğretmenlerin kendilerini diğerlerinden üstün gördüğü, iletişim eksiklikleri olduğu, iş birliği yapma ve ortak karar alıp uygulamada uzlaşamadıklarını, iş ve görev dağılımları konusunda isteksiz ve adaletsiz davranıldığı, branş öğretmenlerinin sınıf öğretmenleriyle yeterince iş birliği içerisinde olmadığı belirlenmiştir.

Sınıf öğretmenleri zümreleriyle veya branş öğretmenleriyle yaşadıkları bu sorunları, birbirinin düşüncelerine ve kişiliğine saygı duyarak, iletişim kurarak ve iş birliği içerisinde çözüme kavuşturmalarını; zümre birlikteliği ile ortaya daha güzel ürünlerin çıkabileceğini konusunda öğretmenlerin bilinçlenmesini; okul idaresinin, zümreler ve diğer branşlar arasındaki bağı güçlendirmek, paylaşımı arttırmak için grup çalışmaları, seminerler, farklı etkinlikler düzenleyebileceğini; görev dağılımı konusunda öğretmenleri daha dikkatli takip edebileceğini önermektedir.

Araştırmaya katılan sınıf öğretmenleri derslerinde kendi hazırladıkları/tasarladıkları öğretim materyalleri/yazılımlarından (wordwall, canva, tangram, quizizz/kahoot vb.) “kısmen” yararlandıklarını belirtmişlerdir.

Sınıf öğretmenlerinin okul dışında yaşadığı sorunlara ilişkin bulgular hayatını kurmaya yönelik sorunlar, velilerle yaşanan sorunlar ve okulun bulunduğu bölgede yaşanan güvenlik sorunları olmak üzere üç tema altında incelenmiştir.

Sınıf öğretmenlerinin mesleğe atıldıklarında hayatını kurmaya yönelik yaşadıkları sorunlar ve çözümüne ilişkin görüşleri incelendiğinde; maaşların düşük olması, eş durumu ataması yapılamaması ve aile birliğinin sağlanamaması gibi sorunlar ile atama sistemiyle ilgili sorunlar, tayin süreçleriyle ilgili sorunlar, kırsal kesimlerde barınma ve lojman, ulaşım ve güvenlik sorunları, meslekteki saygınlığa yönelik sorunlar yaşadıkları tespit edilmiştir. Tekışık (1987) yaptığı çalışmada öğretmenlerin oturacak lojman bulma ve ev sahibi olma imkanlarının bulunmadığını ifade etmiştir.

Sınıf öğretmenleri atama sayılarının az olması ve atama yerleriyle ilgili sorunlar yaşadığını belirtmiştir. Karademir vd. (2017) tarafından yapılan araştırmada ilkökul öğretmenlerinin il içi ve il dışı yer değiştirmede zorluk yaşaması bir sorun olarak belirtilmiştir. İlk atama yapıldığında maddi birikimleri olmadan ev kurmaya çalışmanın onları zorladığından bahsetmiştir. Atama yapıldıktan sonra hizmet süresinin uzun olması ve bu süre içerisinde eş durumu ataması/tayini yapılamamasının aile birliğini bozduğunu, bu durumun onları üzdüğünü, maddi ve manevi olarak zorladığını ifade etmiştir. Bu sorunların adil bir atama sistemi getirilerek, atamaların aile birliğini bozmayacak şekilde düzenlenerek, ilk ataması yapılan öğretmenlere il, valilik ve belediyelerin ilk 3 ay yardımıyla bulunarak çözüme kavuşturulabileceği önerilmiştir. Hem özel okullarda hem de devlet okullarında çalışan öğretmenlerin aldıkları maaşların düşük olduğu, geçimlerini sağlamada zorluklar yaşadıkları görülmektedir. Öğretmenler hem maddi hem de manevi olarak yıpranmış, öğretmenlik mesleğinin hak ettiği değeri görmediği düşüncesi içerisinde.

Sınıf öğretmenlerinin velileriyle yaşadıkları sorunlara ve çözümüne ilişkin görüşleri incelendiğinde; çoğunun sorun yaşamadığı belirlenmiştir. Yaşanan sorunlar ise müdahaleci veli tutumu, velilerin ilgisiz olması, olumsuz veli tutumu, velilerin fazla beklenti içinde ve bilinçsiz olmasından kaynaklandığı; iletişimde ve dil problemi nedeniyle sorunlar yaşandığı ve saygınlık (konusunda sorunlar yaşadıkları görülmektedir).

Sınıf öğretmenleri velilerin çocuklarıyla yeterince ilgilenmediğini ve sorumluluk almadığını, öğretmenin süreçlerine ve sınıf içi durumlara fazlaca müdahalede bulundukları, yapılması mümkün olmayan isteklerde bulunduklarını belirtmektedir. Yabancı uyruklu velilerle dil problemi nedeniyle iletişim sorunları yaşadıklarını, bazı velilerin öğretmenlerle iletişim kurarken üslubuna dikkat etmediği, öğretmenlik mesleğinin saygınlığının azaldığı ve kendilerini değersiz hissettiklerini ifade etmektedir.

Sınıf öğretmenlerinin görüşleri incelendiğinde, büyük çoğunluğu okullarının bulunduğu bölgede herhangi bir güvenlik sorunu yaşamadığını belirtmiştir. Yaşanan sorunların veli tehdidi, okullarda güvenlik görevlisinin olmaması, taciz ve takip edilme, hırsızlık ve sınır köyü olması gibi durumlardan kaynaklandığı görülmektedir.

Araştırmanın dördüncü ve son alt problemi “Sınıf öğretmenlerinin mesleki gelişimle ilgili yaşadığı sorunlar nelerdir?” olarak ifade edilmiştir. Bu alt probleme ilişkin bulgular alandaki yenilikleri takip etmeye yönelik görüşler, hizmet içi eğitim çalışmalarına yönelik görüşler ve hizmet öncesi (ön lisans, lisans)

eğitimin kazandırdığı donanımına yönelik görüşler olmak üzere üç tema altında incelenmiştir. Araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin mesleki gelişimlerini devam ettirmek için alandaki yenilikleri takip etmeye yönelik düşüncelerini göstermektedir. Buna göre sınıf öğretmenlerinin büyük çoğunluğu mesleki gelişimlerini devam ettirmek için alandaki yenilikleri “sıklıkla” takip ettiği görülmektedir. Bu bulgu Filiz ve Aydın (2018) tarafından yapılan çalışmanın sonucuyla farklılık göstermekte olup, yapılan çalışmada sınıf öğretmenlerinin genel olarak, kendilerini geliştirmemelerinin bir sorun olarak görüldüğü ortaya konulmuştur.

Araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin çoğunluğu hizmet içi eğitim çalışmalarını “kısmen yeterli” bulmaktadır. Araştırmaya katılan sınıf öğretmenleri hizmet içi eğitimlerin online yapılmasının içerisinde bulunan çağın yeniliklerine ayak uydurmayı sağlaması, eğitimlere ulaşmakta kolaylık ve zaman açısından ekonomiklik sağlaması nedenleriyle olumlu değerlendirmektedir. Buna karşılık online eğitim videolarının uzun ve sıkıcı olması nedeniyle verimli geçmediği, öğretmenler üzerinde etkili olmadığı görüşleri de bulunmaktadır. Sınıf öğretmenleri etkileşimin daha fazla olması, uygulama imkânı ve tartışma ortamı sağlaması açısından hizmet içi eğitimlerin yüz yüze ve etkileşimli yapılmasını tercih etmektedir.

Araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin hizmet öncesinde (ön lisans, lisans) aldıkları eğitimin mesleğe başladıklarında yeterli donanımı “kısmen” kazandırdığını düşünmektedir. Öğretmenler hizmet öncesi eğitimin niteliğinin yetersiz olduğu, öğretmenliğe tam olarak hazırlamadığı, lisans eğitimlerinin uygulama/staj ağırlıklı olması gerektiği, ders içeriklerinin teorik kaldığı, değiştirilebileceği veya güncellenebileceği, akademik kadronun donanımının lisans eğitimi için önemli olduğu düşüncesindedir.

Araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin hizmet öncesinde aldıkları lisans ve ön lisans eğitimlerinde ders içeriklerinin fazlaca teorik olduğu, uygulama ve staj derslerinin artırılması gerektiği, alınan eğitimin öğretmenliğe hazırlamada yeterli olmadığı belirtilmiştir. Ders içeriklerinin veli ile iletişim, diksiyon, bir enstrüman öğrenme ve içinde bulunan çağın gerektirdiği yeniliklere uyum sağlayacak donanımı kazandırmak üzere güncellenebileceği önerilmiştir. Buna karşılık aldıkları lisans eğitiminin öğretmenlik mesleğine hazırlamada etkili ve yararlı olduğunu, gerekli donanımı kazandırdığını belirten öğretmenler de bulunmaktadır.

Genel olarak değerlendirildiğinde, bu araştırma sınıf öğretmenlerinin maaş sorunu bulunduğunu, ‘sözleşmeli, kadrolu, ücretli öğretmen’ ayrımının öğretmenler tarafından sorun olarak görüldüğünü, öğretmenlik meslek kanununda belirtilen uzman ve baş öğretmen sınıflandırılmasının doğru bulunmadığını, sınıf öğretmenlerinin sendikal örgütlenme konusunda sorunlarının bulunduğunu ortaya koymaktadır. Bu sonuçlarla birlikte sınıf öğretmenlerinin okul yöneticileriyle kısmen sorunlarının olduğu, teknolojik alt yapı eksiklikleri, rehberlik faaliyetlerinde kısmi sorunlar ve öğretim programlarının uygulanışı ve mesleğe yeni atanan öğretmenlerin barınma ve eş durumu gibi sorunlarının bulunduğu görülmektedir. Güvenlik, zümre birlikteliği ve uyumu konularında ise sınıf öğretmenlerinin anlamlı bir sorunu olmadığı araştırma sonuçları arasında yer almaktadır. Araştırmada ulaşılan bulgulara dayalı olarak geliştirilen öneriler şu şekildedir:

- Sınıf öğretmenlerinin maaş-ücret durumlarının iyileştirilmesi için çalışmalar yapılabilir.
- Sınıf öğretmenlerinin özlük haklarının iyileştirilmesine yönelik çalışmalar yapılabilir.
- “Sözleşmeli, kadrolu, ücretli öğretmen” ayrımını ortadan kaldıracak çalışmalar yapılabilir.

- Öğretmenlik meslek kanununda belirtilen uzman ve başöğretmen sınıflandırılması ile ilgili öğretmenlerden görüşler alınarak çalışma yapılabilir.
- Sendikal örgütlenme sorunlarının çözümü için paydaşlarla görüşülerek çözümler üretilebilir.
- Velilere yönelik olarak iletişim becerilerini geliştirmeye yönelik eğitimler planlanabilir.
- Okullarda teknolojik alt yapıyı güçlendirici ve fiziksel koşulları iyileştirici çalışmalar yapılabilir.
- Sınıf öğretmenliği lisans programlarının niteliği ile ilgili çalışmalar yapılabilir.
- Okullardaki rehberlik faaliyetlerinin niteliği ile ilgili araştırmalar yapılabilir.
- Farklı ülkelerdeki sınıf öğretmenlerinin yaşadığı güncel sorunlar karşılaştırmalı olarak ele alınabilir.

Bu araştırma sınıf öğretmenlerinin yaşadığı güncel sorunları belirlemek amacıyla yapılmıştır. Yapılacak diğer araştırmalar farklı branşlarda yer alan öğretmenlerin güncel sorunlarını belirlemeye yönelik gerçekleştirilebilir.

Sınırlılıklar

Araştırmanın çalışma grubunu 2022-2023 öğretim yılında Millî Eğitim Bakanlığına bağlı resmi ilkokullarda görev yapan sınıf öğretmenleri oluşturmaktadır. Öğretmenlerin görev yerleri Türkiye'nin çeşitli bölgelerindeki il, ilçe merkezlerinde, köy veya kasabalarda yer alan ilkokullardır. Araştırma verileri 194 sınıf öğretmeninden toplanmıştır. Sınıf öğretmenlerinin %63,9'u kadın, %36,1'i erkektir. Araştırma sonuçları ülkenin farklı bölgelerindeki sınıf öğretmenlerinin yaşadığı güncel sorunları ortaya çıkarmasıyla birlikte katılımcı sayısı araştırmanın bir sınırlılığıdır.

Beyanlar

Etik beyan: Araştırma kapsamında araştırma verilerinin toplanmasından önce Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulu'ndan 27/03/2023 tarih ve 559078 sayılı izin alınmıştır.

Çıkar çatışması: Yazarların çıkar çatışması yoktur.

Veri erişilebilirliği: Veriler, makalede veya ek materyallerinde mevcuttur.

Kaynaklar

- Anılan, H., Kılıç, Z., & Demir, Z. M. (2015). Kırsal alanda öğretmen olmak: sınıf öğretmenlerinin bakış açısı. *International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, (11), (249-172).
- Başaran, İ. E. (2000). *Eğitim yönetimi. Nitelikli okul*. Umut Yayın Dağıtım.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç-Çakmak, E., Akgün, Ö., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2017). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. (23. baskı). Pegem Akademi Yayıncılık.
- Cemaloğlu, N., & Erdemoğlu Şahin, D. (2007). Öğretmenlerin mesleki tükenmişlik düzeylerinin farklı değişkenlere göre incelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 15(2), (465-484).
- Creswell, J. W. (2009). *Research design: qualitative, quantitative, and mixed methods approaches* (3rd ed.). Sage Publications.
- Ekiz, D. (2015). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (4. Baskı). Anı Yayıncılık.

- Erdem, A. R. (2010). Sınıf öğretmenlerinin karşılaştığı toplumsal sorunlar ve toplumsal sorunların performansına etkisi konusundaki görüşleri, *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28(2), 147-163.
- Filiz, S. B., & Aydın, E. (2018). The problems of classroom teachers: A study based on the experiences of classroom teachers. *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 47(2), 538-565.
- Göksoy, S., & Argon, T. (2014). Debilitating and Invigorating stress sources for teachers at schools, *Journal of Teacher Education and Educators*, 3(2), 245-271.
- Guglielmi, R. S., & Tatrow, K. (1998). "Occupational stress, burnout, and health in teachers: A methodological and theoretical analysis". *Review of Educational Research*, 68, 61-99.
- Güler, T., Demir, S., Kılıç, L., & Demir, B. (2020). Sınıf öğretmenlerinin karşılaştığı problemler ve öğretmenlerin bu problemlerin üstesinden gelebilmek için yaptığı uygulamalar. *YILDIZ Journal of Educational Research*, 5(2), 51-83.
- Hartley, J. F. (2004). Case studies in organizational research. In Cassell, C., & Symon, G. (Eds.) *Qualitative Methods in Organizational Research: A Practical Guide* (pp 208-229). Sage Publications.
- Işıksan, V., Körükçü, Ö., & Çifçi, E. G. (2007). Sınıf öğretmenlerinin iş ortamında yaşamış olduğu bazı sorunlar ve tükenmişlik. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 18(1), 69-88.
- Karademir, B., Baysan, S., Öztürk, A. A., & Dilek, A. (2017). İlkokul öğretmenlerinin karşılaştıkları mesleki güçlüklerin değerlendirilmesi: Aydın Efeler ilçesi örneği. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(17), 1-16.
- Kyriacou, C., & Sutcliffe, J. (1978). Teacher stress: prevalence, sources, and symptoms. *British Journal of Educational Psychology*, 48, 159-67.
- Millî Eğitim Bakanlığı (MEB). (2017). *Öğretmenlik mesleği genel yeterlikleri*. Ankara: Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürlüğü.
- Millî Eğitim Bakanlığı (MEB). (2022). *Öğretmenlik meslek kanunu*. https://tut.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2025_03/06153805_ogretmenlikmeslegikanunu.pdf
- Özdemir, S., Bacanlı, H., & Sözer, M. (2007). *İlköğretimin sorunları alan araştırması. Türkiye’de okul öncesi eğitim ve ilköğretim sistemi temel sorunlar ve çözüm önerileri içinde*. Türk Eğitim Derneği.
- Özoğlu, M., Gür, B. S., & Altunoğlu, A. (2013). *Türkiye ve Dünya’da öğretmenlik retorik ve pratik*. Eğitim-Bir-Sen Yayınları.
- Özpınar, M. (2008). *Köyde görev yapan sınıf öğretmenlerinin sorunları (Aydın ili örneği)*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Adnan Menderes Üniversitesi, Aydın.
- Özpınar, S. (2007) *Anadolu öğretmen liselerinde okutulan öğretmenlik meslek bilgisi dersleri ile eğitim fakültelerinde okutulmakta olan öğretmenlik meslek bilgisi derslerinin ilişki düzeylerinin belirlenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Afyon Kocatepe Üniversitesi, Afyon.
- Sağlam, M., & Çiçek Sağlam, A. (2005). Öğretmenlik mesleğinin maddi yönüne ilişkin genel bir değerlendirme. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 3(3), 317-328.
- Sarı, M. H., & Altun, Y. (2015). Göreve yeni başlayan sınıf öğretmenlerinin karşılaştıkları sorunlar. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi (H. U. Journal of Education)*, 30(1), 213-226.
- Taşkaya, S. M., Turhan, M., & Yetkin, R. (2015). *Kırsal kesimde görev yapan sınıf öğretmenlerinin sorunları* (Ağrı ili örneği). *Uluslararası Avrasya Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(18), 198-210.
- Tekışık, H. H. (1987). Türkiye’de öğretmenlik mesleği ve sorunları. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(2), 24-33.
- Yaman H., & Erdoğan Y. (2007). İnternet kullanımının Türkçeye etkileri: Nitel bir araştırma. *Journal of Language and Linguistic Studies*, 3(2), 237- 249.
- Yaraş, Z., & Turan, M. (2021). Sorunlar ve çözümler bağlamında öğretmenlik mesleği. *Millî Eğitim Dergisi*, 232, 383-405.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (10. Baskı). Seçkin Yayıncılık.

Extended Abstract

Introduction

Teaching is a professional occupation vital to shaping future generations and sustaining social values (MoNE, 2017). Primary school teachers, especially, play a critical role in the early educational experiences of individuals. However, in recent years, the teaching profession in Türkiye, particularly in the field of primary education, has been confronted with numerous challenges stemming from systemic, organizational, and personal factors. This study aims to identify and analyze the current problems experienced by primary school teachers in Türkiye, providing a comprehensive and contextual overview that can inform policy-making and educational reforms.

Method

This research, which aims to determine in depth the multifaceted problems faced by primary school teachers, was designed using a case study model, one of the qualitative research methods. The study group consists of 194 primary school teachers (124 female, 70 male) working in various public schools across Türkiye during the 2022–2023 academic year. Regarding the location of the schools, 40.2% are in provincial centers, 39.7% are district centers, and 20.1% are villages or towns. A purpose-designed instrument called the “Current Problems of Primary School Teachers Questionnaire” was utilized for data collection. This questionnaire consists of five sections; personal information, problems related to employment rights, problems within the school, problems outside of the school, and problems related to professional development. Each section includes both Likert-type questions and open-ended responses. For the analysis of data obtained through the questionnaire, descriptive statistics such as percentages and frequencies were used, and a descriptive content analysis technique was used for analyzing qualitative responses.

Findings

The findings revealed that a significant majority of teachers view the separation of employment types (contract, permanent and paid teaching) as problematic (91.8%). Furthermore, 66.7% of the teachers disagree with the classification introduced by the Teaching Profession Law into “expert teacher” and “head teacher.” Organizational problems such as low union participation and associations' political entanglement were highlighted by 79.4% of participants. Additionally, 86.1% of the teachers expressed dissatisfaction with state-provided advantages such as postgraduate education opportunities, accommodation in teacher houses, and stationery allowances, and a vast majority of the teachers (89.2%) found that their salaries were insufficient. Teacher comments highlighted difficulties in achieving unity, the negative impact of unions' ties to political parties, the fear of losing jobs, and the desire for a single, independent, solution-oriented union focused on professional rights. Teachers expressed the view that a healthy environment should be created for the organization, independent of political views, allowing teachers in both private and public schools to benefit equally from professional rights.

Regarding issues with school administrators, analysis of teacher feedback showed experiences of administrators exhibiting oppressive behavior, acting unfairly, not exhibiting a democratic attitude, facing communication problems, administrators lacking qualifications/equipment, not valuing teachers, exhibiting attitudes favoring parents, task distribution problems, and insufficient physical conditions.

A serious concern also emerged regarding guidance counseling services: 28.86% of participating teachers reported no guidance counselor at their school. In schools with counselors, 32.98% received "partially" sufficient support, and 28.35% received "frequently" sufficient support. Among the reported issues were the excessive workload on counselors due to large student populations, their involvement in administrative tasks, and the inadequacy of support provided-especially in early grade levels or for specific requirements such as diagnostic evaluations.

Teachers also critiqued the current curricula and teaching materials. Approximately 49.75% found of them inadequate, 7.96% claimed they were not age-appropriate, and many said that the curriculum was overloaded and poorly aligned with developmental needs. Teachers underlined the importance of more engaging, inclusive, and adaptable instructional content.

The problems establishing life upon entering the profession included low salaries, making living difficult, inability to obtain spouse appointments and maintain family unity, issues with the appointment system, transfer process issues, housing/lodging problems in rural areas, transportation and security issues, and issues with professional prestige.

Regarding issues with parents, while the majority (34.06%) reported no problems, issues included interfering parent attitudes, parental indifference, negative parent attitudes, parents having excessive expectations, communication/language problems (9.89%), and issues regarding the profession's prestige.

When the experiences of primary school teachers regarding professional development were examined, most of the teachers (30.45% did not express an opinion) found omit the in-service training conducted online/video training to be "partially sufficient". Positive views (22.84%) included the opinions that online training is good/positive and time-efficient.

Discussion, Conclusion and Suggestions

Based on the findings, this study confirms several problems previously identified in the literature while also highlighting others specific to primary school teachers in Türkiye. The finding that a large majority of primary school teachers find their salaries insufficient is consistent with earlier studies (Sağlam & Çiçek Sağlam, 2005; Tekişik, 1987). Teachers' inability to supplement their income through additional work is seen as a problem, aligning with concerns about teachers being forced to accept lower wages due to job scarcity (Başaran, 2000). The low social prestige of the profession reported by teachers in this study echoes findings that teachers in many countries feel their profession is not as respected as before (Özoğlu et al., 2013).

The significant issue of distinction between "contracted, permanent, and paid teachers" and the lack of approval for the expert/head teacher classification point to significant systemic issues regarding employment status and career progression within the Turkish education system.

Problems with organization and unionization are a key finding. Teachers' desire for greater unity, a solution-oriented approach independent of politics, and potentially a single union covering both public

and private school teachers indicates a need for stronger collective representation and advocacy. This aligns with suggestions for collaboration between Ministry of National Education unions, and associations to raise awareness and solve teacher problems (Erdem, 2010).

Within schools, issues with administrators, including oppressive and unfair behavior, communication problems, and a lack of support, are significant. This finding contrasts with findings suggesting that appreciation from school management positively affects teacher success (Cemaloğlu & Erdemoğlu Şahin, 2007). Teachers' suggestions for administrators to be more communicative, supportive, and perhaps receive in-service training are crucial for improving the school environment.

While most teachers reported no issues with colleagues, the presence of rivalry, communication gaps, lack of collaboration, and task distribution issues suggests that inter-teacher relationships, though not a primary source of conflict for the majority, can still be problematic areas. The lack of guidance counselors in many schools and insufficient support, even when available, are critical issues. The calls for mandatory counselors in every school, improved professional development for counselors, and better collaboration with primary school teachers and parents highlight the perceived deficit in essential psychological and educational support services for students and teachers.

Problems with curriculum (dense, not age-appropriate, hard to finish) and materials (inadequate activities) resonate with other studies citing lack of resources (Anılan et al., 2015; Güler et al., 2020; Taşkaya et al., 2015). The call for simplification and updating the curriculum, and making materials more modern and activity-rich, reflects the need for educational content to better align with student needs and contemporary teaching methods. Physical conditions and technological infrastructure issues, including crowded classrooms, old buildings, lack of maintenance, insufficient cleaning staff, and inadequate technology, are persistent problems reported in the literature (Göksoy & Argon, 2014; Taşkaya et al., 2015).

Outside the school, the problems establishing life, particularly low salaries hindering settlement and issues with spouse appointments/family unity, are significant concerns, consistent with findings on transfer difficulties (Karademir et al., 2017). These issues significantly impact teachers' well-being and morale. Security issues, while not prevalent for most, do exist and include serious concerns like parent threats, a lack of security personnel, and harassment.

Regarding professional development, most teachers actively follow developments, contradicting some previous findings (Filiz & Aydın, 2018). However, in-service training is only "partially sufficient" with mixed views on online formats. Pre-service education is often seen as too theoretical and lacking practical preparation, highlighting a gap between university training and the realities of the profession, a point also made by teachers themselves. Overall, the study's findings provide a comprehensive view of the multidimensional challenges faced by primary school teachers in Türkiye, encompassing systemic issues related to rights and employment, relational dynamics within and outside the school, resource limitations, and the adequacy of training.

This study highlights the urgent need for systemic reforms in the Turkish educational landscape, particularly in primary education. First, employment patterns must be standardized to eliminate disparities between contract, permanent, and paid teaching, which create tension and inequality. Second, in order to maintain professional dignity and to represent the true cost of living, teachers' pay and benefits should be updated. Third, union institutions urgently require transformation to become more inclusive, politically

unbiased, and focused on solving problems. Without worrying about political or professional fallout, teachers' freedom to organize must be protected. Fourth, curriculum and instructional materials require a significant overhaul to ensure developmental appropriateness, manageability, and alignment with contemporary pedagogical approaches. Teachers must be involved in the design and assessment of educational programs and resources. Lastly, the provision of guidance counseling services must be expanded and professionalized. At least one qualified and committed counselor with reasonable workloads and defined duties should be present in every school.

Ek-1: Sınıf Öğretmenlerinin Güncel Sorunları Anketi

Değerli Katılımcı,

Bu araştırma sınıf öğretmenlerinin güncel sorunlarını belirleme amacını taşımaktadır. Araştırma sınıf öğretmenlerini kapsamakta olup katılımınız gönüllülük esasına dayalıdır. Bu form aracılığı ile elde edilen veriler yalnızca bilimsel araştırma amacıyla kullanılacak, üçüncü şahıslarla paylaşılmayacaktır. Bu nedenle soruların tümüne içtenlikle cevap vermeniz büyük önem taşımaktadır. Anket 5 bölümden oluşmakta olup yaklaşık 10-15 dk sürmektedir. Bu çalışmada yanıtlarınızı, soruların altında yer alan seçenekler arasından uygun olanı işaretleyerek ve açık uçlu sorularda sorunun altında boşluğa görüşünüzü yazarak belirtiniz.

Açık uçlu sorulara yönelik bir cevabınız yoksa "cevabım yoktur, yok" vb. şeklinde kısaca belirtiniz.

Ankete katılım sağladığınız için şimdiden çok teşekkür ederiz.

A. Kişisel Bilgiler

A.1. Öğretmenlik mesleğindeki hizmet süreniz nedir?

- 1-10 yıl ☐
- 11-15 yıl ☐
- 16-20 yıl ☐
- 21 yıl ve üzeri ☐

B. Özlük Haklarıyla İlgili Sorunlar

B.6. Öğretmenlikte "sözleşmeli, kadrolu ve ücretli öğretmenlik" gibi bir ayrımın olmasını sorun olarak görüyor musunuz?

- Evet ☐
- Kısmen ☐
- Hayır ☐

C. Okulda Yaşanan Sorunlar

C.1. Okul yöneticileri ile sorun yaşıyor musunuz?

- Sıklıkla ☐
- Kısmen ☐
- Hiç ☐

C.1.1. Yaşadığınız örnek bir olay ve bu sorunu çözecek önerileriniz var mıdır?

.....

.....

.....

.....

C.5. Derslerinizde kendi hazırladığınız/tasarladığınız öğretim materyallerinden/yazılımlarından (Wordwall, Canva, Tangram, Quizizz/Kahoot vb.) hangi düzeyde yararlanıyorsunuz?

- Sıklıkla ☐
- Kısmen ☐
- Hiç ☐

D. Okul Dışındaki Sorunlar

D.1. Sınıf öğretmenleri mesleğe atıldığında hayatını kurmaya yönelik ne gibi sorunlarla (eş durumu ataması, düşük maaş vb.) karşılaşılıyor, bu sorunların çözümüne ilişkin önerileriniz ne olur?

.....

.....

.....

.....

E. Mesleki Gelişimle İlgili Sorunlar

E.1. Mesleki gelişiminizi devam ettirmek için alanınızdaki yenilikleri ne derece takip ediyorsunuz?

Sıklıkla

Kısmen

Hiç

E.2. Hizmet öncesi (ön lisans, lisans) eğitim, mesleğe başladığınızda yeterli donanımı kazandırmış mıydı?

Evet ☐

Kısmen ☐

Hayır ☐

E.4.1. Ön lisans, lisans eğitimi niteliğine ilişkin görüşlerinizi paylaşır mısınız?

.....

.....

.....

.....

NOT: Sınıf Öğretmenlerinin Güncel Sorunları Anketi'nin her bir bölümünden bazı soru örneklerine yer verilmiştir.